STRIPSCHRIFT

nr.62 verschijnt maandelijks februari 1974 prijs f.2,25/bfr.35

LO HARTOG VAN BANDA
THE TJONG KHING

1e ARMAN & ILVA VERHAAL
HEAVY TRAFFIC

STRIPSCHRIFT

Uitgegeven door Kommiks bv io voor

HET STRIPSCHAP

Nederlands centrum voor belangstellenden in strips, goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 30 september 1968.
Doel: de waardering bevorderen voor strips in het algemeen en Nederlandse strips in het bijzonder.

Redaktie: Kees de Bree, Rob van Eijck, Sandra Griffioen, Martin Wassington.

Dr. Junghuhnstraat 33, Rijswijk zh, (of Kommiks bv, postbus 1167) 070-119336.

Nieuwsredaktie: Kees de Bree, Martin Wassington.

Kees de Bree, Kinkerstraat 59'''', Amsterdam.

Vormgeving: Sandra Griffioen, Peter de Raaf.

Advertentie-acquisiteur: Peter de Raaf, 010-118947

Aan dit nummer werkten mee: Hans van den Boom, Evert Geradts, Ger de Knegt, Hans Matla.

Stripschrift is verkrijgbaar:

- via een abonnement à f.22,50; giro 209948 tnv Stripschrift, uitg. v. Kommiks bv, postbus 1167, Rijswijk zh.

- via een lidmaatschap/abonnement van Het Stripschap à f.30,--; giro 1513000 tnv de penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.

- in de losse verkoop à f.2,25, Bfr. 35, Ffr.4,50.

Distributeur pour la France: Falatoff

The main subject of Stripschrift 62 is the strip 'Arman en Ilva'. You will find interviews with Lo Hartog van Banda (the scenarist) and The Tjong Khing (the drawer). We also publish a reprint of the first Arman en Ilva story, an article about the new cartoon film 'Heavy Traffic', and an article about Justin Green.

Stripschrift 62 vous présente un dossier 'Arman en Ilva', avec interviews de The Tjong Khing (le dessinateur) et Lo Hartog van Banda (le scenariste). Avec ce dossier nous avons repris la première histoire d'Arman en Ilva. Part ce dossier vous trouverez articles sur le nouveau dessin animé 'Heavy Traffic' et sur Justin Green.

INHOUD

Lo Hartog van Banda	pg. 3
The Tjong Khing	pg. 7
Regina (herdruk)	pg.10
Van heinde en verre	pg.31
Ruiladvertenties	pg.33
Heavy Traffic	pg.34
Postriptum	pg.37
Nieuws	pg.38

van Aram tot Zorro is een lange weg

wij hopen die voor u te bekorten

STRIPANTIQUARIAAT PANDA

frederikstr. 151
's-gravenhage
070-461637

LO HARTOG VAN BANDA

door Sandra Griffioen en Rob van Eijck

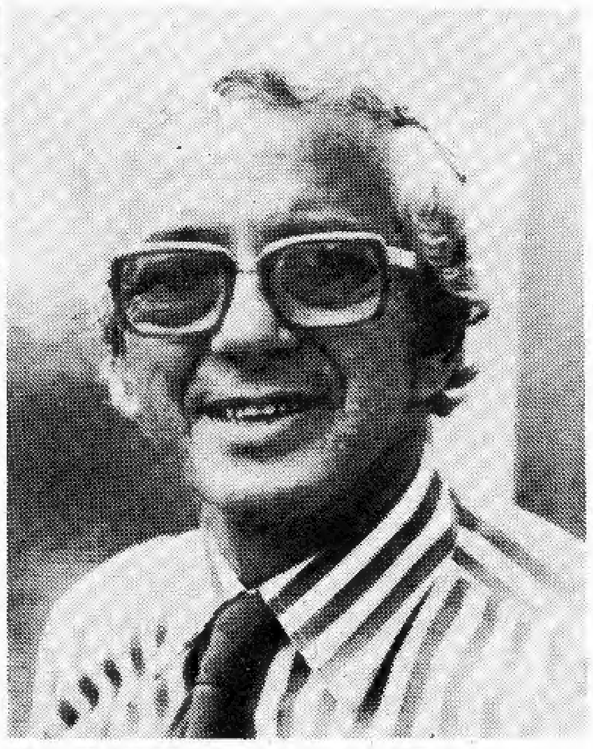

LO HARTOG VAN BANDA, geboren te Den Haag op 4 november 1916. Zat na het doorlopen van de HBS een tijdje in de journalistiek en bezocht de tekenakademie. Vertrok op zijn 20ste naar Nederlands-Indië, waar hij ging werken bij de Deli-krant als advertentietekenaar, later schreef hij ook de advertentieteksten en artikeltjes. Na de oorlog (1946) keerde hij terug naar Nederland en was enige tijd ambtenaar bij het ministerie van Economische Zaken. Schreef daarna een jongensboek en verkocht dit aan uitg. West-Friesland. Begon korte verhalen te schrijven en richtte samen met Ban Abbas een science fictionblad voor volwassenen op. Dit blad, dat Van Banda bijna zelf geheel volschreef, kende slechts 4 afleveringen. Werkte na zijn trouwen korte tijd bij de Nillmij (1949-1952). Schreef in die tijd zijn eerste strip 'Fabulus de klokkendokter' voor een vakblad van uurwerkmakers. Kwam via een door hem geschreven strip 'Baron van Tas' te werken bij de Toonder Studio's (1952). Daar schreef hij voor Panda, Kappie, Bas en Van der Pluim en de Tom Poes-weekstrips (Panda geheel vanaf verhaal 28 t/m 77). Ook voor Koning Hollewijn schreef hij af en toe en ontwierp hiervoor de figuur Wiebel Wip. Werkte verder mee aan Eric de Noorman, Aram (oa de ondergang van Ur), Otto van Irtin (1e en 2e verhaal). Ontwierp drie nieuwe stripfiguren: Marion door Jan Wesseling, Martin Evans door Gerrit Stapel en Student Tijloos. Verliet vanwege een interview met hem in de Haagse Post waarover Toonder niet zo te spreken was in 1966 de studio's. Ging in de reklame en schreef de Flintstones en Iris (met The Tjong Khing); werkte korte tijd bij Joop Geesink en kwam daarna bij Pep. Schreef voor Dick Matena de Argonautjes en Ridder Roodhart (Pep), voor Johnn Bakker Blook (Pep), voor Gideon Brugman Ambrosius (Pep), Arman en Ilva voor Khing (krantenstrip), Arad en Maya voor Jan Steeman (Sjors), Distel voor Börge Ring (Sjors), Titus voor Henk 't Jong (Pep).

De laatste tijd heeft Lo Hartog van Banda zijn aandeel in de totstandkoming van de strip Arman en Ilva - het leveren van het verhaal en het uitwerken daarvan in dialoogvorm - moeten beperken tot alleen het aangeven van het verhaal. De uitwerking moest hij wegens tijdgebrek aan de tekenaar The Tjong Khing overlaten. die dat overigens met moeite, maar lang niet onverdienstelijk deed. Lo Hartog van Banda wil zich nu echter graag weer volledig in gaan zetten voor Arman en Ilva en The Tjong Khing zal dat alleen maar toejuichen. 't Ziet er naar uit dat beide binnenkort weer volledig zullen kunnen gaan samenwerken. Ti-Ta-Tovenaar, de televisiestrip waarvoor Van Banda 250 afleveringen schreef en hem daarom noopte zijn aandeel in Arman en Ilva in te krimpen, zal dit jaar voor 't laatst op de buis verschijnen. En de laatste aflevering staat al op papier....

'Ti-Ta-Tovenaar zal in oktober niet doorgaan. Dat is vooral een financiele kwestie geweest. De kijkcijfers waren zo fijn dat we al half en half besloten hadden om door te gaan, maar toen kreeg je die oliekrisis en een ekonomische terugslag en toen moesten we ineens erg zuinig zijn. En als je nagaat dat een produktie als Ti-Ta-Tovenaar ongeveer twee keer zo duur is als de Fabeltjeskrant, dan gaat dat aantellen. Vooral op zo'n serie van 250 afleveringen, daar gaan tonnen inzitten.
Ik vond het prettig om te doen, om mijn fantasieën in een ander medium te zien. Ik had ook de hoofdpersonen uitgezocht. Toen ik met Ti-Ta-Tovenaar begon heb ik van tevoren aangegeven dat ik Ton Lensink wilde hebben...
Toch wil ik niet terug naar die tijd dat ik het zo druk had met Ti-Ta-Tovenaar. Ik kreeg zo laat het goede sein om te starten, dat toen ik begon te schrijven ik twee weken op de set vooruit was. Dat is griezelig schrijven. Toen gingen ze met 2 units werken: 2 hele grote studio's die ze tegelijk in gebruik hadden met 2 ploegen: dat kostte tienduizend gulden per dag. Wanneer je tien dagen achter raakte, waren ze een ton kwijt. Dan voel je je alsof je voor een trein uitloopt en als je ook maar even struikelt, wordt je verpletterd...'
Behalve Arman en Ilva heeft Van Banda ook nog ander stripwerk vanwege de Ti-Ta-Tovenaar-drukte geheel of gedeeltelijk moeten afstoten. Maar alleen wanneer hij dacht dat de tekenaar hetzelf ook wel zou kunnen.
'Ik wilde niemand laten zitten. Dat is misschien een mooi trekje van me... Bijvoorbeeld Titus: ik heb dat toen met Henk 't Jong overlegd. Ik was middenin een verhaal; ik heb toen getypt de rest van het verhaal laten zien en gezegd: probeer het nou zelf ook eens 'n eind. Toen heeft ie nog de eerste stukken aan me opgezonden en ik heb gezegd: ja, je kunt het wel. En zoals hij Titus nu uitwerkt, vind ik dat ie stukken vooruit is gegaan. Je ziet ook dat ie er veel meer plezier in heeft nu het helemaal van hem is.

matige aangifte doet hoe je een tekening ziet en wat de figuren erop zo ongeveer zullen zeggen. En heb je dan die tekening dan vind ik dat - tenminste met Khing - weer zo inspirerend, dan leeft het ook weer meteen. Soms had ik weleens een dialoog waarin iemand uitlegde hoe die zich voelde, maar dan zag je op die tekening dat het gewoon dubbelop was, want er was al zoveel uitdrukking op die tekening.
Ik schrijf het haast meer als toneelstuk dan als strip. In andere strips kun je steunen op achtergronden en gebeurtenissen, maar bij Khing zijn de gebeurtenissen eigenlijk maar even gauw het kapstokje waar-

Een robot is ook maar een mens, verhaal 4

Met Jan Steeman was het zo: die zei: 'als je dan maar wel de verhalen blijft leveren', nou, en dat heb ik gedaan.
Khing had ook nogal veel gevoel voor dialoog die kon het zo overnemen. Hij geeft echt een natuurlijke manier van praten weer.
Naast Ti-Ta-Tovenaar deed ik dus Ambrosius met Gideon Brugman, Patty voor Tina, dan hielp ik met de verhalen van Arad en Maya, dat is een soort Arman en Ilva voor kinderen, en dan natuurlijk de verhalen voor Arman en Ilva zelf.

gevoelens

Vóór de Ti-Ta-Tovenaar-lawine schreef Van Banda dus, zoals gezegd, zowel het verhaal voor Arman en Ilva als de dialoog. Vaak ook was dat een wisselwerking met Khing.
'Ik maakte zo een opzetje, met de aangifte hoe de tekeningen eruit zouden moeten zien en hoe de dialoog erin paste. Maar daar had Khing weer zijn visie op en als ik dan die plaatjes zag, dacht ik: verdraaid zoals die daar kijkt, dan kan die balloon nog 'ns wat pittiger. Dan herschreef ik de dialoog. Ik vroeg wel aan Khing maak de balloons met potlood. Met tekst gaat het eigenlijk het mooiste zoals je met tekeningen doet, nl. dat je een soort schets-

aan je al die gemoedstoestanden van de personen ophangt.
Khing kan gewoon niet tekenen als hij niet vantevoren weet hoe die lui zijn en wat er in hen omgaat. Als hij hun motieven niet kent, kan hij het niet tekenen. Dan is het voor hem te vlak. Hij moet duidelijk weten dat zijn hun motieven en zo zijn ze opgebouwd.
Het is moeilijker met Khing, maar ook dankbaarder. Vaak denk je: verdraaid, wat heeft ie dat weer goed uitgedrukt.
Hij is ook nogal filmisch, als je even niet denkt aan de direkte achtergronden, waar hij zich vaak toch wel heel aardig uitredt. Hij heeft een erg inzicht in films en zoals hij sommige verhalen opzet, zijn ze zo geschikt voor de film. Ik heb ook al een Arman en Ilva verhaal doorgegeven, dat eventueel verfilmd wordt. Het is nog niet in kannen en kruiken. Het is een bestaand verhaal, het verhaal van Ea.'

In dit verhaal (nr. 7) blijkt een klein onschuldig meisje in werkelijkheid een kwaadaardig plantenmonster.

sexy

Arman en Ilva verschijnt op het moment in een tiental dagbladen. Aanvankelijk echter had Van Banda de strip aangeboden aan Pep, maar daar vond

men toen dat de strip minder sensueel moest zijn.
'Men vond Ilva, en toch de vrouwen van Khing, nogal sensueel. Maar dat is de kracht. Als je dat niet wil, moet je bij Khing helemaal niet zijn. Dan moeten ze een andere tekenaar hebben. Neem dan kabouterfiguurtjes...
In 't begin waren ook de krantenredakties wat huiverig om het te nemen. Ze vroegen; jullie houden het toch wel een beetje kalm?
En 't Frankrijk van vroeger dat zo liberaal was op dit punt, dat was het na de oorlog helemaal niet meer. In Frankrijk konden we het daardoor eerst niet plaatsen zelfs, want ze waren bang dat het té sexy zou zijn. Dagbladen zijn als de dood, om-

'Dat kun je alleen doen als de strip een hele tijd loopt, zodat je de lezer dezelfde schok geeft als de speler in het verhaal. Als je het verhaal niet kent, denk je: oh, die is met een robot getrouwd zonder het te weten. Maar je moet eigenlijk zelf kunnen aanvoelen dat idee van: verdraaid, ben ik nou zo bedonderd?
Je kunt een verhaal op verschillende dingen starten. Je kunt het starten op een bepaald gegeven, zoals: Ilva is een robot. Om dat waar te maken verzon ik een intrigetje er rondom van een man die Ilva als voorbeeld had genomen voor het maken van een robot met gevoel.
Bij andere verhalen ga je bijv.

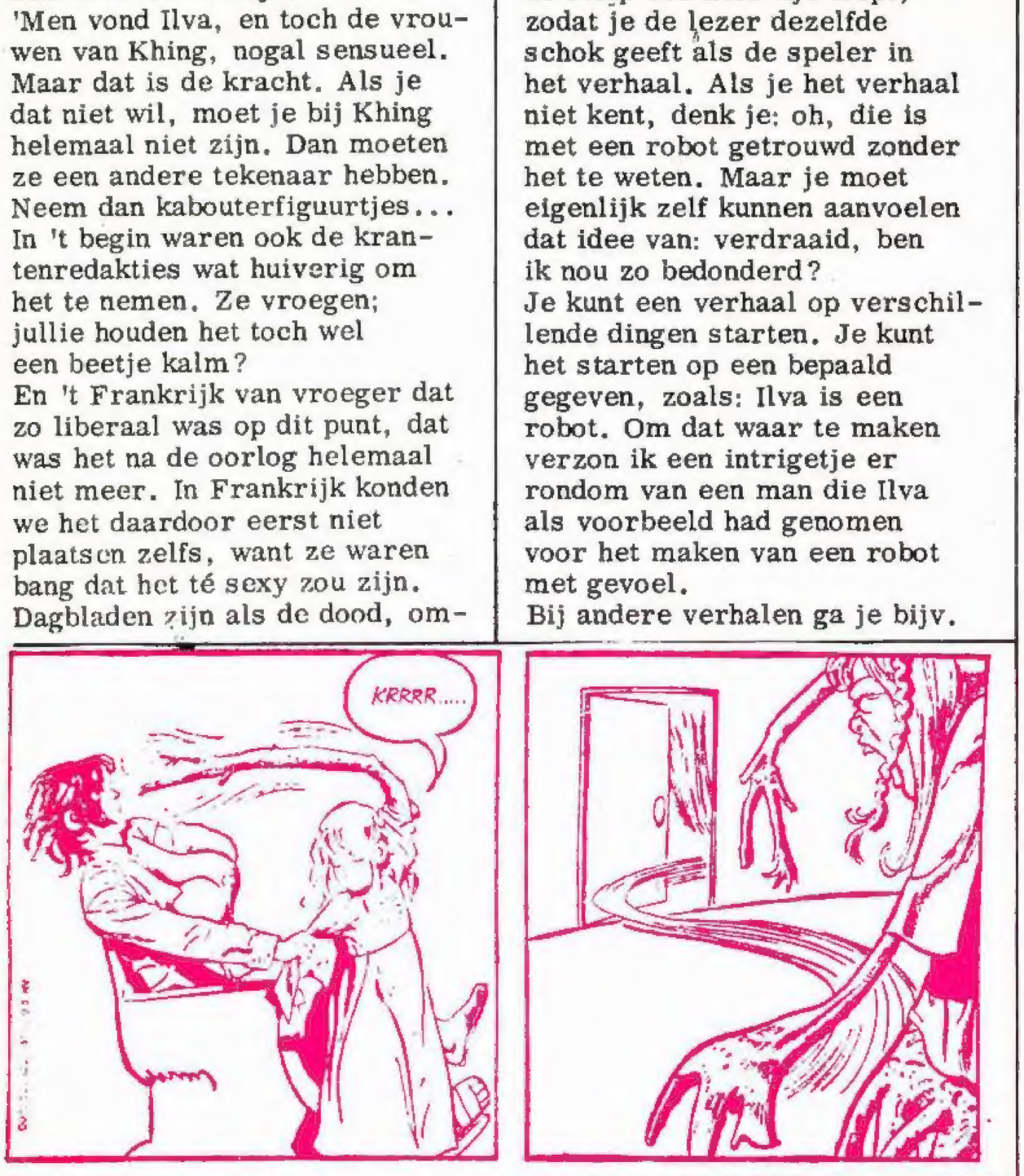

Boven: Octa van Ea, verhaal 7; onder: het poppenhuis, verhaal 5

dat ze voor een grootste gemene deler geven. Maar nu is het allemaal zo vrij geworden. We hebben ze ook nog samen naar bed laten gaan, laten slapen, en Khing wilde Ilva eerst nog een soort nachtpon aandoen, maar ik zei: joh, ben je nou bedonderd, als je samen in de toekomst op een zweeflaken zweeft, dan zit je natuurlijk ook in een airconditioned huis, dus je slaapt bloot. Anders leg je er nog maar een lakentje over, maar geef ze in elk geval geen pyama's en nachtponnen aan.
Dat vond ik een verburgerlijking. Er was geen haan die er naar kraaide....
Er is wel eens gevraagd of Arman en Ilva getrouwd zijn, maar dat heb ik helemaal streng in het midden gelaten. Iedereen mag zijn eigen oordeel erover hebben. Op het moment dat je je daarover gaat uitspreken, zijn sommigen geschokt en wil je die niet schokken dan zijn anderen weer teleurgesteld. Dat moet iedereen voor zichzelf uitmaken!'
Een van de fijnste verhalen vindt Van Banda zelf het verhaal waarin Ilva leek of ze een robot was (verhaal nr.4).

volledig uit van de sfeer; zoals bij dat verhaal van dat poppenhuis (verhaal nr.5). Ik had zo'n poppenhuis gezien in een museum. En daar vond ik zo'n sfeer in zitten. Eigenlijk poppen toch, daar zit iets magisch in, tenminste als ze goed uitgevoerd zijn.
Maar zo'n oud poppenhuis kan je weer niet zetten in zo'n futuristisch huis, dan stoort het. Dus uitgaande van dat poppenhuis en van de sfeer die er omheen hangt kreëerden we toen een groep mensen die zich los had gemaakt van die tijd en weer met de spullen uit onze tijd leefden.'
In de Arman en Ilva verhalen komt het een paar maal voor dat dingen uit onze tijd in de tijd van Arman en Ilva worden geplaatst.
'Dat geval met dat poppenhuis, was uitsluitend om de sfeer. Het verhaal met die flats en ratten (verhaal nr.10), was kritisch bedoeld. Hoe heet die aanbouw bij Amsterdam ook al weer, de Bijlmermeer, daar zag je een steenwoestijn van flats en die zagen er allemaal uit als bunkers. Ik reed er toen met Khing en zei: daar moeten we nou eens een verhaal over maken. Zo'n flatkompleks dat is weer een dorp op zichzelf geworden, een gemeenschap. Het leek me ook zo dat je het effekt krijgt, dat je ook hebt met een dorp als Staphorst enzo. Een soort inteelt, alleen nog naar binnen toe en de wereld zoveel mogelijk buitensluiten. Als je dat in zo'n groot flatkompleks krijgt, dat je zo op elkaar leeft, dat lawaaimaken gewoon misdadig wordt.'

magie

Lo Hartog van Banda heeft zich vroeger wel eens in de magie en het occulte verdiept.
'Ik heb dat altijd reuze interessant gevonden. Het gaat er nou niet direkt om dat ik een gelovig magiër ben.
Het magische in verhalen geeft de mensen de mogelijkheid tot een vlucht uit deze wereld. Wanneer het te druk wordt om de mensen heen, omdat we zo samengepakt zitten, willen ze als het ware vluchten naar een andere wereld. Wat dat betreft is de magie gewoon een sociaal iets.
Maar daarnaast merk je het ook in de wetenschap: het is allemaal niet meer zo rechtlijnig duidelijk als het vroeger was. De ruimte is niet meer de driedimensionale strakke ruimte waarin alles zijn plaats heeft. Je merkt op een gegeven moment: in de ruimte daar kan nog van alles gebeuren, en hoe meer men er van weet, hoe meer men merkt dat er nog veel grotere mysteries in de ruimte zitten dan we kennen.
Vroeger bouwde je de wereld op vanuit je vier zintuigen, net zoals met die euclytische ruimte. Dat was gegeven en daar kletste je verder niet over. Maar nu merken we dat die paar zintuigen die we hebben maar zo'n klein deel van de buitenwereld aan ons doen voorkomen. Neem een radio, een televisie, die golven zijn er maar je hebt dat toestelletje nodig om ze duidelijk te maken. Zo zijn er ook mensen die gevoelig zijn voor bepaalde golven, trillingen of hoe je het noemen wilt, en dat wordt nu niet meteen maar weer weggelachen.
Je komt steeds meer in kontakt met onbekend terrein, vandaar dat de mensen meer aan het magische gaan denken.'

astrologie

'Toonder is een overtuigd astroloog. Ik ben dat ook gaan bestuderen, niet omdat ik daar nou zo sterk in geloofde, maar om meer kontakt te hebben. Wanneer je zei: dat is een Saturnus-type, wist je alletwee waar je over praatte.
Toen ik met astrologie begon had een broer van Toonder, Jan Gerhard, die nog dieper in de astrologie zat als zijn broer en die zo'n beetje wist hoe ik geleefd had en mijn opvattingen kende, gezegd: je zult in het Zenith een sterke Pluto-invloed hebben. Dat zei me toen nog niet veel, maar toen ik mijn horoskoop bere-

De perfekte kringloop; ratten..

... en flats, verhaal 10

kende zat Pluto precies in het Zenith met allerlei invloeden op mijn horoskoop.
Je krijgt met astrologie zo'n fijne karakteropbouw. Als je die astrologie zo bekijkt met die symbolische weergave van allerlei eigenschappen dan kun je iemand helemaal opbouwen. Je hebt bepaalde grondtypes, maar met Khing zou ik bijv.nooit een uitgesproken Leeuw nemen, want hoe meer de figuur gaat leven, hoe gekompliceerder hij is.Je hebt geen zwart/wit in karakters, je hebt een beetje van dit en een beetje van dat. Arman bedoelde ik als het manlijke, de pionier, die zou ik een Aries (ram) noemen en daartegenover staat Venus als het puur vrouwelijke. Dat zijn twee oppositie-sterrebeelden, die heel goed bij elkaar passen. Ilva zou dan Libra (weegschaal) zijn, mooi gebouwd, enzo. En van Libra is Venus de heerseres en van Aries is Mars de heerser. De puur vrouwelijke en de puur manlijke planeet.

In Arman zit het voorzetsel van Aries, Ar. Ik had hem eerst Aram willen noemen van Aries en Ram, maar toen dacht ik: verdraaid, die is er al. Nu is het dus Arman, daar zit ook nog enigszins iets van de liefde tussen hem en Ilva in, 't doet denken aan het frans (amand). Bij Ilva dacht ik aan Eva. Adam en Eva, Arman en Ilva. Toch is Arman geen pure ram. Zou een andere tekenaar het gedaan hebben, dan was hij misschien rechtlijniger van karakter geworden, minder genuanceerd. Maar juist als het leeft gaat een karakter ook uit zichzelf wat meer groeien. Stripfiguren zijn vaak rammen,

omdat je eigenlijk een figuur nodig hebt die er op los gaat; blijven ze te veel overwegen, zoals bijv. Koning Hollewijn, dan zijn ze haast niet meer in beweging te krijgen.
De sterrebeelden van Tom Poes en Bommel zou ik niet kunnen zeggen, want dat zijn de geesteskinderen van Toonder, en ik geloof niet dat hij aan sterrebeelden gedacht heeft.'

toondertijd

Lo Hartog van Banda heeft veertien jaar bij de Toonder Studio's gewerkt en heeft voor een groot deel van de door de studio's uitgebracht verhalen de plots gemaakt.
'Waar ik nogal een groot deel van geschreven heb, is de Klonters. Toen was Toonder net ziek, toen imiteerde ik zijn stijl, dat was dus niet mijn eigen stijl. Dat was in dat geval makkelijk omdat ik nogal nauw met hem samenwerkte, en dat verhaal had ontworpen, dat hij toen vervolgde. Ik had veel met hem te maken, ik kende hem. Als ik me zo'n twee uur verdi ep in iemands werk kan ik hem imiteren. Ik zoek zijn maniertje. Om een voorbeeld te geven hoe Toonder iets zou schrijven: als iemand een kwak slagroom in zijn gezicht krijgt, zou ik het meestal vanuit de understatement beschrijven. Iemand heeft dat in z'n smoel gekregen, springt dan van razernij op en dan zou ik erbij zetten: 'een lichte geprikkeldheid maakte zich van hem meester'. Toonder zou het meer bloemrijk omschrijven, die zou zeggen: 'en bedekte zijn vergramde trekken met zoete room'.

Student Tijloos

Ik vond het met Toonder prettig samenwerken. Je had maar een half woord nodig om elkaar te begrijpen. Als je een idee had spuide je dat en hij werkte dat met z'n tekeningen uit. Dan had ik vaak als ik het resultaat zag, dat ik dacht: gôh, ik wist niet dat het zo'n goed idee was.
Ik had weleens dat ik de intrige kompleet had en dan gingen we daar de personen op enten, dat ging dan weer in een bespreking. En soms ging ik uit van een bepaald gegeven dat me intrigeerde. Toen ik met astrologie bezig was, wilde ik uitgaan van een verhaal over een wagen,

MIJN BROER KOMT MIJ OPZOEKEN HIJ IS ZO PUUR EN DEUGDZAAM, DAT HIJ MIJ MAAR EEN VERDOOLD SCHAAP VINDT, HIJ WIL MIJ KOMEN REDDEN
O, WAT EEN PRENT, ZEG! MAAR DAT KAN HEEL AMUSANT WORDEN!
DAT DENK IK OOK, IK MAG HEM NIET TELEURSTELLEN, VIND JE OOK NIET? WE MOETEN ZORGEN DAT ER IETS TE REDDEN VALT, ANDERS IS HET ZO SNEU

Marion

dat werd de Wilde Wagen, die aangedreven werd door een wiel, het rad van fortuin, van 't lot of hoe je het noemen wilt. Dat werd nergens in de tekst vermeld, maar daar staan de tekens van de dierenriem op.
Van dat gegeven uitgaande ben ik zo met Toonder gaan filosoferen, dan breng je de verhaallijn aan, en dan tikte ik het uit en gaf het aan hem.
De Wilde Wagen had ik eerst tot en met Gor, die oude stad. Ik vind er moeten altijd drie delen in een verhaal te zien zijn: een derde deel voor de opbouw, het intrigerende.
Laten we zeggen er is een of ander geheimzinnig iets aan de gang, en dan weet ook de lezer en de hoofdpersoon niet wat er aan de hand is; in het tweede stuk ga je wat informatie geven, en aan het eind daarvan moet de grootste dreiging komen; in het derde stuk krijg je de klimaks, de oplossing en kort daarop moet het afgelopen zijn. Met die Wilde Wagen had ik echt het gevoel: hij moet drie punten bereikt hebben. Wanneer hij bijvoorbeeld met die wilde wagen naar Gor was gereden en daar was het afgelopen, dan heeft het niet meer het idee van waar het lot me brengt, dan moet je naar verschillende punten. Maar op een gegeven ogenblik werd het wel moeilijk om het nog steeds naar een klimaks toe te werken, hoe kreeg je dat gedaan, maar dat gebeurde dan ook wel in een wisselwerking met Toonder.
Het is ook weleen s gebeurd dat Toonder een verhaal startte, zijn openingen vond ik vaak fijn, en dan zei ik: maak maar een opening van een verhaal en als je het dan niet verder weet dan overleggen we hoe we dat verhaal verder afmaken, ook al heb je geen intrige. Zo kwam hij op een gegeven moment bij me, toen had hij Tom Poes en Bommel in een wrakkig bootje over laten steken naar een of ander eilandje en daar was een vreemde tuin, dan zie je ze daar rondlopen en toen zei hij: Wat verder? Wat is er nou met die tuin? Toen ben ik associatief gaan denken, ook nog even met het woordenboek: tuin, bomen, wat ook, toen vond ik 'stamboom', en dacht: nou heb ik het verhaal. Want in die tuin vindt Bommel natuurlijk zijn stamboom, nadat hij zo'n prachtige boom heeft gezien van de Markies, die weliswaar hoog opgaat, maar die rotte appels heeft. Die boom is mooi en zijn stamboom is zo'n kleine, verkruinde knotwilg, dicht bij de mest, het aardse slijk overal er tegenaan geplempt. Dat wil hij niet, hij wil een andere stamboom en dan krijgt hij er een die twistappels voortbrengt. Het verhaal ontstaat dan vanzelf.'

dagstrip of weekstrip

Van Banda vindt een balloondagstrip, als bijv. Arman en Ilva, moeilijk te maken.
'Kijk, heb je een dagaflevering als tekststrip dan heb je de ruimte; je kunt een omschrijving maken, je kunt altijd nog even het aksent van de dag leggen en dan de vraag naar de volgende maken, op de manier van: dat zien we morgen dan wel weer. Als je bij een balloonstrip aan drie plaatjes gebon den bent, dan is het soms zo moeilijk om in het eerste plaatje duidelijk te maken, dit is de situatie. Ook voor mensen die er middenin vallen, die moeten het verhaal kunnen opnemen; dus de situatie moet je duidelijk maken en je moet meteen een stap in het verhaal maken. Die weekstrips voor Pep en Tina vond ik makkelijker. Je ritme ligt anders.
Als ik Arman en Ilva uitwerk heb ik een ritme van zes, in zes afleveringen met een bepaald aksent, plaats ik nog een tussenaksent, eigenlijk een tegenritme. De weekslag slaat langzaam, terwijl de ander snel slaat. Met een weekstrip heb je ook de mogelijkheid een situatie lekkerder uit te werken. Bijv. waar het spannend is of humoristisch. In 't humoristische geval: iemand stuit op groot gevaar, maar is zich niet bewust daarvan. Je ziet hem dus nog een tijdje lopen, dan is ie er plotseling mee gekonfronteerd, maar hij loopt nog even rustig door en daarna krijgt ie een verlate reaktie, de schrik van zijn leven. Die verlate reaktie die werkt. Daar heb je in een dagstrip geen ruimte voor. Zie je dat ie gekonfronteerd wordt met het gevaar, dan zou je hem nog eens moeten laten doorlopen, moeten laten stilstaan, moeten zien reageren en daarna omkijken...dat kan allemaal niet.'

favoriet

Van Banda's favoriete genre

Arad en Maya

is die strip waarin de figuren het meest leven en wel liefst nogal fantastisch zodat je wat ruimte hebt.
'Als het zo puur naturalistisch is, vind ik het soms een beetje droog worden, dan ben je zo echt aan 't konstrueren. Ik schrijf het liefste verhalen waarvan ik zo vaag de intrige wel weet, als ik het zelf schrijf ga ik lang niet zo ver in 't plotten als ik het nu doe met Khing. We hebben een bepaald thema, dat ik dan met hem besproken heb, en daarna schrijf ik het 't liefst zelf. Zo, dat ik zelf benieuwd ben hoe het ver-

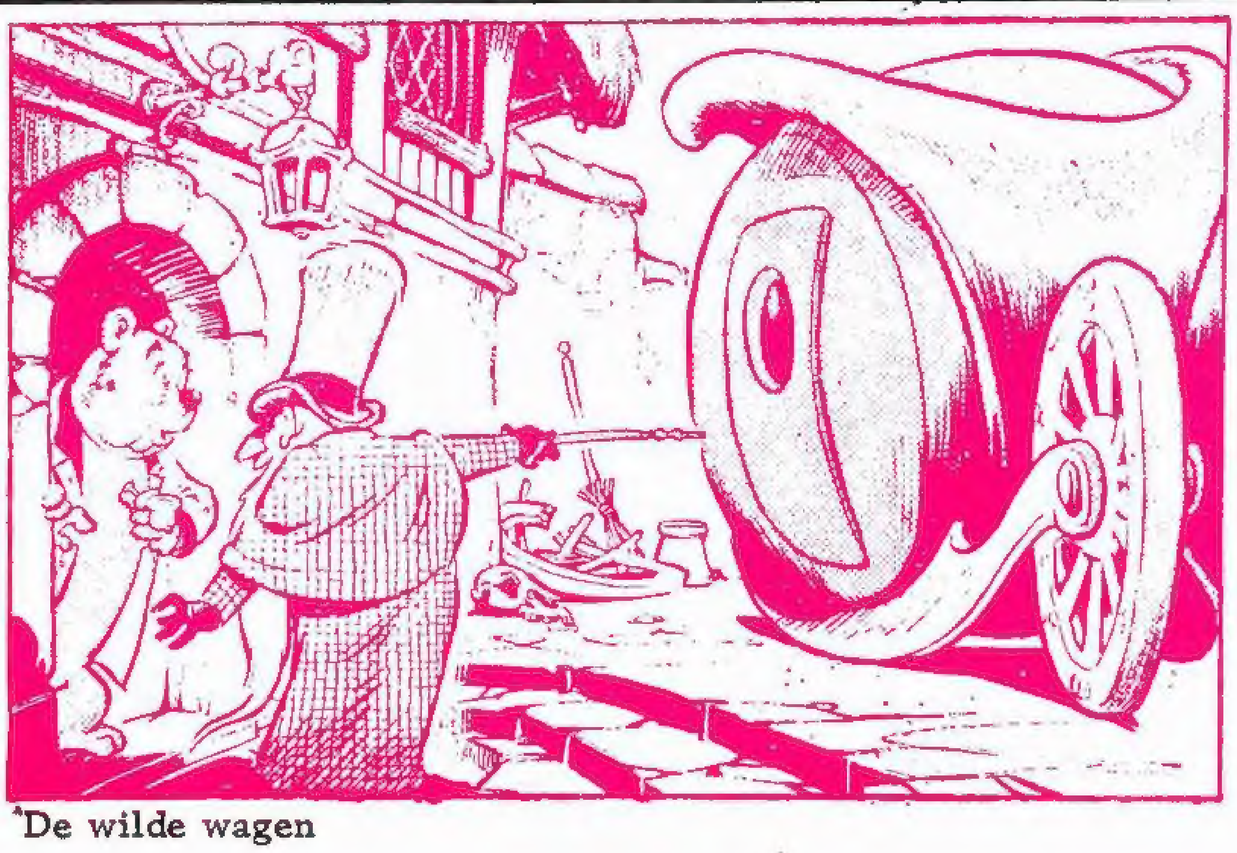

De wilde wagen

der gaat. Soms breng ik mezelf weleens in situaties waarvan ik denk: hoe redt ik me daar nou weer uit?
Want als je een spanning hebt gewekt, moet je niet met een soort anti-klimaks komen, van nou die spanning is er eigenlijk niet, dat vind ik geen leuk iets. Je ziet bijv. iemand die hangt aan een hoogte, die zal een dodelijke smak maken, hij hangt daar aan zijn vingertoppen, en daarna krijg je de oplossing, dan valt ie en dan heeft ie alleen maar wat sterretjes om zijn hoofd. Dan voel je je opgelaten. Waarom hing ie zolang aan zijn vingertoppen als ie toch stuitert.
De leukste strips die ik gemaakt heb vond ik die met Khing: Student Tijloos en vooral Arman en Ilva. Dat is wel het verhaal

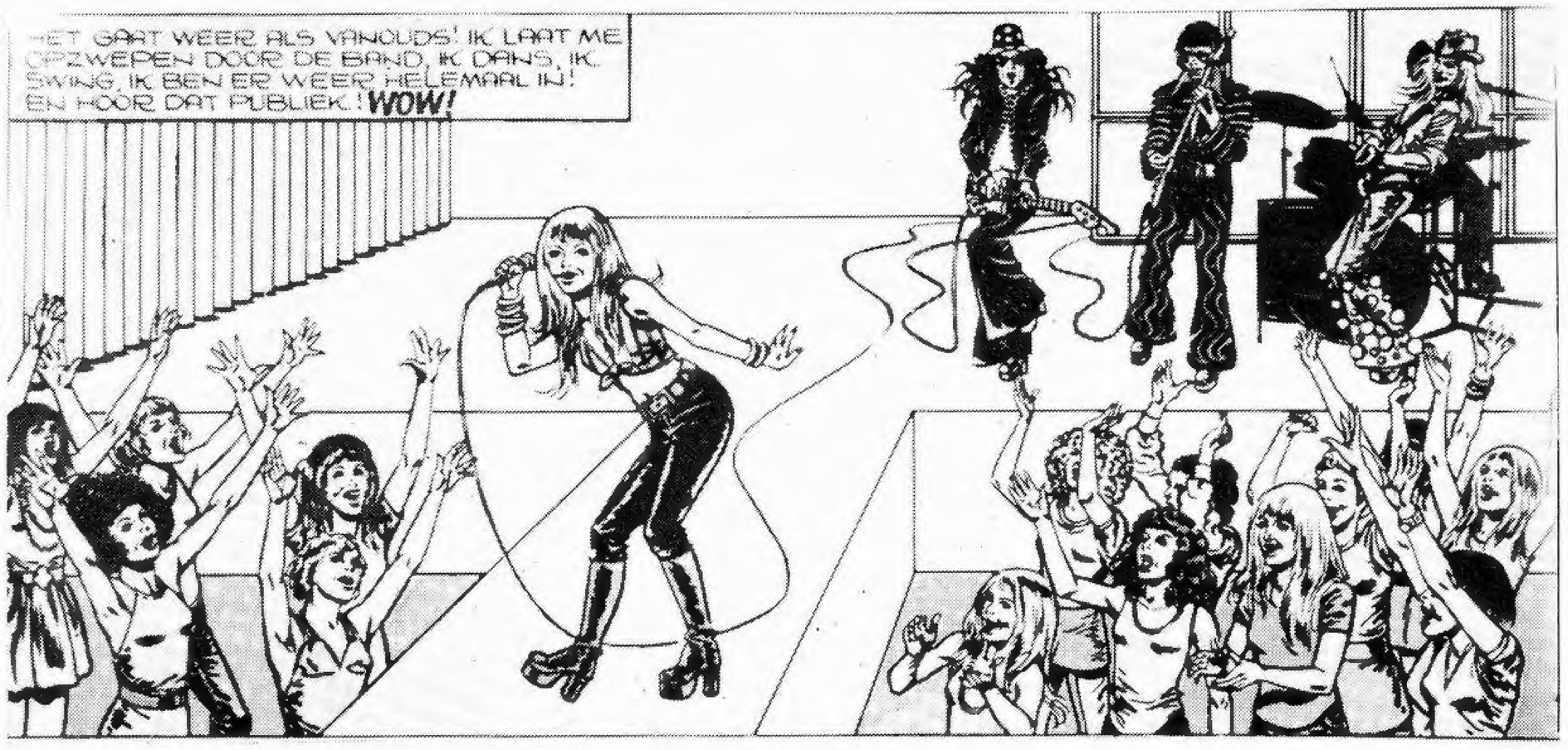
HET GAAT WEER ALS VANOUDS! IK LAAT ME OPZWEPEN DOOR DE BAND, IK DANS, IK SWING, IK BEN ER WEER HELEMAAL IN! EN HOOR DAT PUBLIEK! WOW!

Boven: Patty, onder Ridder Roodhart

De Argonautjes

waar ik genoegdoening van heb, dat komt ook door de wisselwerking, de samenwerking, omdat ik graag met Khing werk. Als ik aan strips denk, denk ik aan degene met wie ik samenwerk. Welk onderwerp ook, de hoofdzaak is: krijg je een fijn produkt. En daarvoor moet je in de eerste plaats een goede samenwerking hebben, die de persoonlijkheid van elkaar overeind houdt, net als in een huwelijk. Wanneer de een de ander gaat overheersen, gaat er iets ontbreken. Maar wanneer de een zich kan uitleven waarin hij sterk is en de ander ook, en je probeert dat zo schappelijk mogelijk met elkaar in overeenstemming te brengen, dan vul je elkaar aan.
Ik heb ook weleens een samenwerking met een tekenaar gehad die helemaal niet ging. Dat kwam niet omdat de persoonlijkheid van die tekenaar niet zou deugen, maar bijv. met Dick Matena, daar had ik oorspronkelijk de Argonautjes mee opgezet, maar ik kreeg toch niet een gevoel van een gehele samenwerking. Hij is technisch reuze knap, hij was z'n leeftijd een eind vooruit, en dat wilde hij graag uitleven. Dus ook soms in die gevallen, waarvan ik dacht: voor het verhaal had ik 't liever eenvoudig gehouden, en dan kreeg je toch nog een vuurwerk in die tekeningen. En zat je daar als tekstschrijver bij dan dacht je: nou moet ik meeschreeuwen. Dit knalt er zo uit.

Je kreeg zo echt het idee: hij deed zijn deel en ik deed mijn deel, maar het was geen homogeen geheel. Dick is iemand die kan beter voor zichzelf schrijven. Ik vind dat toen hij zelf is gaan schrijven, hij het reuze aardig deed en nou schrijft hij oa Grote Pyr. Dan wordt het wat meer een eenheid, omdat hij beide werkstukken zelf doet.

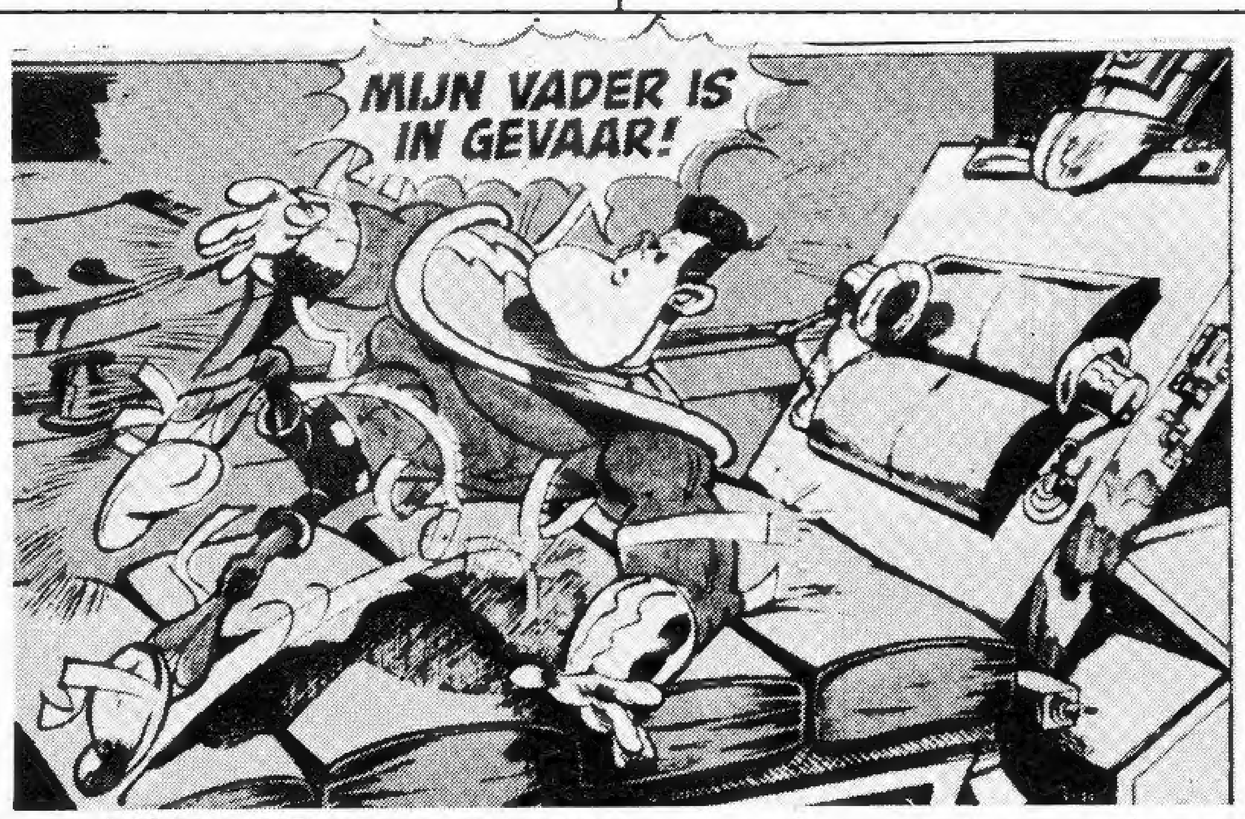

Ik zou graag nog eens samenwerken met mijn zoon Rolf. Niet speciaal omdat ie mijn zoon is, maar omdat ie -en dat kan ik zeggen zonder direkte vaderlijke vooringenomenheid- geweldig goed begint te worden. Ik dacht eerst dat ie de technische kant uit zou gaan, maar toen begon ie te tekenen. Ik dacht echt niet: je zult mijn voetsporen volgen, trouwens dat zouden toch niet de mijne zijn geweest, maar op een gegeven moment ontwikkelde hij zich in die richting en dat zag er heel veelbelovend uit. Hij is toen naar de tekenakademie gegaan en daar heeft ie zich helemaal met sprongen ontwikkeld. Ja, met hem zou ik nog graag eens een strip maken.'

Boven: Ambrosius, links: Blook

THE TJONG KHING

door Hans van den Boom, Rob van Eijck en Hans Matla

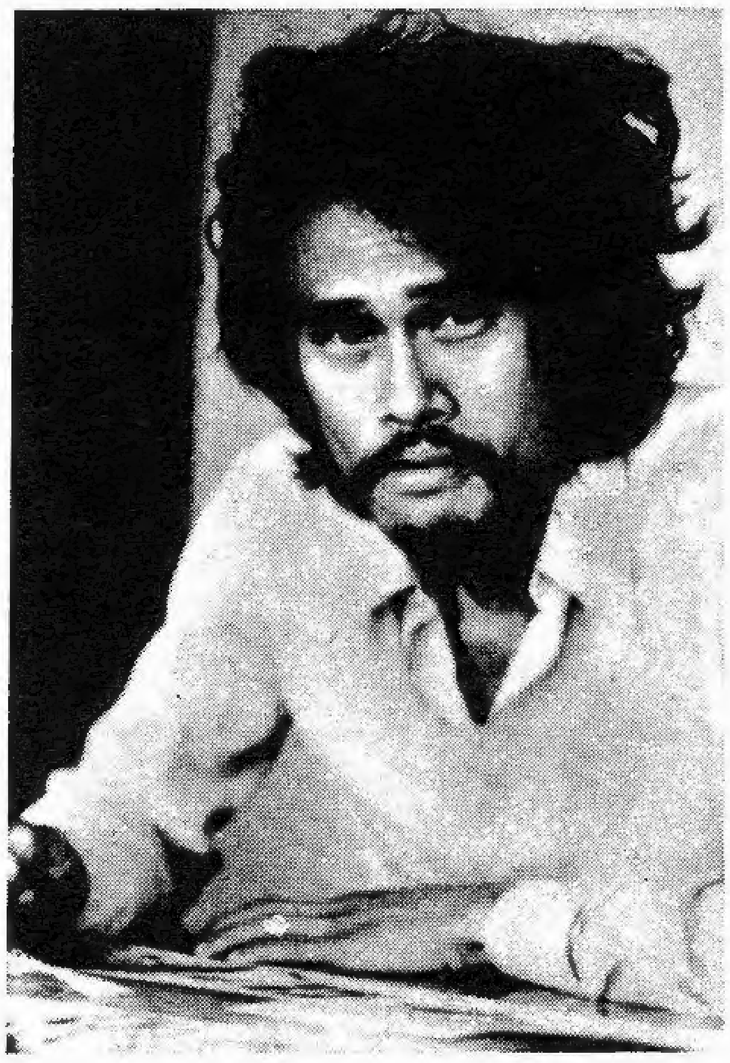

THE TJONG KHING, geboren te Purworedjo (Java) op 4 augustus 1933. Doorliep het lyceum en ging naar de teken-akademie, waar hij na één jaar door taalproblemen vanaf moest. Ondervindt daar, zegt hij zelf, nu nog last van (gebrek aan opleiding) en vindt zelf dat hij daarom nog anatomielessen zou moeten nemen.
Kwam in 1956 naar Nederland en vond werk bij de Toonder Studio's. Mocht daar meewerken aan Marion en tekende Student Tijloos. Verliet de studio's en ging freelance tekenen: illustraties voor kinderboeken (zelfs een kinderbijbel), boekomslagen, en een strip Arendsoog in Pep. Maakte vervolgens samen met Lo Hartog van Banda 'Iris' (uitgave Bezige Bij, 1968) en begon daarna aan Arman en Ilva, waarvan op het moment het veertiende verhaal in de kranten loopt. Doet daarnaast nog veel illustratiewerk.

---Zie je belangrijke verschillen tussen je oude werk en wat je nu tekent?
Khing: Er zijn inderdaad nogal wat verschillen. Ik tekende vroeger bijvoorbeeld veel te grote ogen. Verder teken ik de haren nu heel anders.
---Vind je de verhaalstijl nog hetzelfde?
K: Dat is wel een vrij konstante lijn. Wat ik vroeger niet goed vond is nu nog steeds niet goed.
---Zijn er in de strip algemene dingen die je niet goed vindt?
K: Het is zo jammer dat het uiteindelijke verhaal zo afwijkt van wat Lo (Hartog van Banda) en ik eerst van plan waren. Van te voren komen we bij elkaar om het verhaal te plannen. Vreemd genoeg komt het er later toch heel anders uit te zien dan we eerst gedacht hadden.

ICH HORE MUSIK -- AMERIKA DU WUNDERBARES --" UND MISS 3 JE UBERREICHT MIR MEIN ABITURZEUGNIS....
IHR NAME ER- INNERN SIE SICH AN IHREN NAMEN?
MEIN NAME ?

Julia (the heart of Juliet Jones)

---Het viel me op, dat in de laatste paar verhalen het scenario veel harder geworden is. Bijvoorbeeld in dat verhaal met de hagedismensen wordt de hele bemanning opgeruimd en in het verhaal daarvoor wordt ook nogal krachtig opgetreden. Is dat opzet geweest?
K: Welk verhaal was dat ook weer? Dat met die ratten?
---Ook dat verhaal is vrij hard, ja. Maar ik bedoel het verhaal waarin die twee zussen elkaar afmaken.
K: De bedoeling was om een verhaal te maken met twee identieke figuren. De ene werd dan heel lievig geïntroduceerd en de andere juist niet. Aan het eind blijkt echter dat de lievige veel gevaarlijker is dan de andere. Maar wie er aan het eind sterft blijft een beetje in het midden.
Het opruimen van de bemanning in 'Het recht van de sterkste' was wel opzet. Het plan was Arman en Ilva helemaal alleen te laten terugkeren.

voorsprong

---Hoeveel afleveringen van Arman en Ilva teken je per week?
K: Als ik echt hard doorwerk kan ik er wel een stuk of tien per week maken, maar ik wacht net zolang tot ik in tijdnood zit. Als ik drie weken voorsprong heb ga ik luieren tot ik weer aan de slag moet.

Voor afwisseling doe ik nog wat illustratiewerk en dit systeem bevalt me uitstekend.

---Loop je met je tekeningen ver voor op de kranten?
K: Niet zoveel. De Zwolse Courant ben ik twee weken voor. Ik zit echt te knokken voor de Zwolse Courant; de rest is ver achter. Ik kan niet met vakantie, ik kan nergens naar toe, en dat allemaal door de Zwolse Courant. En het ergste is dat zij zich van feestdagen en zo niets aantrekken. Ze plaatsen nl. één keer per week zes afleveringen, en komen dus alsmaar dichterbij.
---Zou je eventueel paginastrips willen tekenen?
K: Dat zou ik wel fijn vinden. Je kan dan veel meer doen, je hebt meer ruimte. Ik heb vaak moeite met het afbreken van het verhaal aan het eind van de aflevering. Drie plaatjes is maar zo weinig. Maar als ik aan een dergelijke strip begin, moet ik Arman en Ilva opgeven, want het is onmogelijk voor mij om twee strips tegelijkertijd te tekenen.

invloeden

---Door wie ben je, naar jouw mening, beïnvloed?
K: Eigenlijk alleen door Julia (The Heart of Juliet Jones) van Stan Drake. Dat is een weergaloos tekenaar. Hij staat elke dag in het Parool.
---Heb je die vroeger ook nagetekend?
K: Neen, dat deed ik altijd met Flash Gordon.
---Denk je dat de film invloed heeft gehad op je werk?
K: Misschien wel. Wat ik meer doe dan de meeste van mijn kollega 's is het tekenen van verschillende gebeurtenissen vanuit hetzelfde standpunt.
---Wat is je favoriete regisseur?
K: Vooral Hitchcock, en verder Visconti en John Houston. Die heeft oa 'African Queen' geregisseerd met Humphrey Bogart.
---Je bent ook een aantal keren op de televisie geweest.
K: Inderdaad, dat was in de filmkwis van Bob Bouma.
---Hoe vaak heb je die kwis ook al weer gewonnen?
K: Een keer of acht. Dat was in 1972. Ik begon al te denken, dat er niemand méér van films af wist dan ik. Maar gelukkig was dat toch niet zo, anders had ik nu nog in het programma gezeten.
---Ga je ook vaak naar science fictionfilms om inspiratie op te doen?
K: Neen, nooit. Ik vind Arman en Ilva trouwens helemaal niet zo sf-achtig. Goed, het speelt in de toekomst, maar verder... Dat technische gedeelte, daar ben ik niet sterk in.

tekst

---Hoe wordt het werk verdeeld tussen Van Banda en jou?
K: De laatste tijd heb ik het meeste zelf gedaan. Dat komt doordat Lo vast zat met zijn werk voor Ti-Ta-Tovenaar. Hij had bijna geen tijd meer voor iets anders. Normaal plannen we het verhaal samen. En in het begin, bij dé eerste verhalen, kreeg ik dan per week de komplete tekst toegestuurd. Zo van: plaatje 1..... plaatje 2.....enzovoorts. De laatste tijd kwamen we een keer per week bij elkaar en werkten samen de dialogen uit. Maar sinds Ti-Ta-Tovenaar is dat niet meer mogelijk. Nu krijg ik het verhaal en zoek zelf de rest uit.
---Welke manier geef je de voorkeur?
K: De vrijheid die ik nu heb is wel prettig, maar ik mis de besprekingen wel erg. Ik ben nu veel onzekerder dan vroeger.
---Is het wel eens voorgekomen dat er iets gepubliceerd werd dat eigenlijk niet klopte met het verdere verloop van het verhaal?
K: Er is een verhaal, waarin Arman en Ilva worden gered vanwege het feit, dat Ilva niet weet wat een pistool is. En later worden regelmatig pistolen gebruikt.

vreemd

---In sommige films en sf-verhalen gebruikt men mensen die volkomen verschillend zijn van de hedendaagse. Dat heb jij niet toegepast?
K: Daar moet je voor oppassen. Je krijgt dan al gauw een vervreemdingseffekt. De lezers kunnen zich dan niet meer identificeren met de personnages. En bovendien zou

je dan onaantrekkelijke mensen moeten gaan tekenen. Want alles wat niet in de mode is, is onaantrekkelijk. En voor een strip is dat niet prettig, geloof ik.
---Wat is het voordeel van een sf-strip?
K: Je hebt een veel breder terrein. Daarom hebben we het ook gekozen. Maar het technische gedeelte is niets voor mij. Als ik een raket zou tekenen gelooft niemand dat het ding ook echt vliegt, weetje.

een sf-strip hoor!
Waar ik ook wel moeite mee heb is het feit dat Arman en Ilva leven in een samenleving waar geen geld is. Ze hebben een systeem van prestatieruil. Als zij om iets strijden kan dat natuurlijk niet om een hoge beloning gaan. Er wordt dan ook meestal om macht gestreden. En soms wordt als tegenprestatie een reisje ergens naar toe aangeboden.

Arendsoog

Iris

Als ik een ingewikkelde machine moet tekenen, neem ik de binnenkant van een horloge of zo. Ik moest een keer een wapen tekenen voor Ilva, en ik heb toen een soort mixer getekend, maar dan enorm groot. Een beetje hetzelfde als Graham Greene in zijn boek 'Onze man in Havana'. Daar zat een geheimagent van de Britten, en omdat hij maar niets spannends ontdekken kon, stuurde hij stofzuigerontwerpen als 'Top Secret'-stukken naar Londen.
Ik heb de neiging die sf helemaal te vergeten. En dan komt Lo en die zegt: Hé, we maken

kritiek

---Soms komen Arman en Ilva in kontakt met een samenleving die precies op de onze lijkt. Willen jullie op deze manier kritiek leveren op de huidige maatschappij?
K: Nou, ik niet zozeer, misschien Lo wel. Bepaalde trekken zitten er wel in. In het verhaal over de hagedismensen worden de warm- en de koudbloedigen streng gescheiden gehouden, een vorm van apartheid. Maar het is niet zo, dat ik met de strip de wereld wil verbeteren. Ik neem het gewoon als thema.

---In de strip wordt ook bijna niet gerookt. Is dat met opzet gedaan, bij wijze van anti-rook kampagne, of is het zuiver toeval?
K: Oh, er wordt wel degelijk gerookt. Alleen Arman en Ilva zelf roken nooit. Pas geleden was er nog iemand die rookte. Denk maar aan de moeder in het verhaal over de 4e dimensie. En die rookte nog uit een sigarettepijpje ook!

iris

K:In Arman en Ilva zit niet zoveel satire, geloof ik.
Iris had veel meer satirische elementen, maar dat was Lo's inbreng.
---Heb je bij het maken ervan naar boeken als 'Pravda' (van Guy Pellaert) gekeken?
K: Ja, de bedoeling was om zo'n boek te maken, ook kwa stijl. Maar Pravda zelf heb ik niet gelezen, alleen Jodelle (van dezelfde tekenaar). Ik vond het niet moeilijk in die stijl te werken, maar ik zou het niet nog eens willen doen.
---Had je vóór Iris al veel getekend? Ik herinner me uit Pep een Arendsoogverhaal.
K: Dat klopt, maar ik was lang daarvoor al begonnen te tekenen, bij de Toonder Studio's. Ik hielp Jan Wesseling met de strip 'Marion'. Daarna heb ik een poosje 'Student Tijloos' gedaan en wat dingen voor Engelse bladen. Je weet wel 'hoe krijgt hij haar en hoe krijgt zij hem'. Zoals Tina, maar dan nog veel erger.
---Altijd realistische strips?
K: Op één boekje na, 'Rebbe' heette dat.

inbreng

---We weten niets van de familie van Arman en Ilva. We kennen alleen Camilla, Ilva's zusje.
K: Och, als je veel familie bij het verhaal gaat betrekken, dan krijg je ook nog al die verjaardagen enzo. Dat geeft alleen maar problemen.
---Camilla zit kennelijk nog steeds op de groene planeet?
K: Ja, die is daar nog. Dat is trouwens typisch voor de strip, er wordt nooit iemand echt gered.

Camilla, zus van Ilva

Met Ea loopt het slecht af (zie verhaal 7, 'Ea'), waar de oude man blijft uit 'De Stormvleer' weet niemand, en zo is het iedere keer. Ik kreeg laatst een brief van een jongen, en die vond dat Arman en Ilva te weinig inbreng hadden in het verhaal. En dat is ook zo, ze ondergaan het, maar ze hebben de situatie nooit in de hand. Als ze iets aan het verhaal veranderen, dan komt dat alleen door hun aanwezigheid en niet door wat ze doen.

... U HOUDT WEL VAN ME
U HOUDT NIET VAN ME
U HOUDT WEL VAN ME
U HOUDT NIET VAN ME
U HOUDT WEL VAN ME
U HOUDT NIET VAN ME
U HOUDT WEL VAN ME
U HOUDT .....

Rebbe

---Maak je notities over de figuren die je in eerdere verhalen gebruikt hebt, met het doel ze nog eens terug te laten komen?
K: Neen, dat heb ik nooit gedaan. Ik weet wel een figuur die in ieder geval eens terugkomt, dat is de leidster van de 'Blijf Jong' instituten.
---Gebruik je wel eens bestaande figuren in je tekeningen?

De tweelingzussen uit De ethiek van Xorxoz, verhaal 11

De stormvleer, verhaal 9

K: We zijn laatst in Londen geweest naar een musical, en de hoofdrolspeelster daarin heb ik gebruikt. Verder heb ik Somerset Maugham op laten treden. Hij is de oude man in het verhaal van die tweeling. En ook nog ergens Charlton Heston als kapitein.
---Als Hitchcock je favoriete regisseur is, dan kunnen we verwachten, dat je af en toe zelf door de tekeningen heen wandelt.
K: Ja, of stiekem om een hoekje kijken!

deadline

---Is het verhaal al eens in het buitenland gepubliceerd?
K: in Denemarken of Zweden, dat weet ik niet precies. Op dit moment staat hij in Frankrijk in een krant, ik dacht 'France Soir'.
---Je bent in Frankrijk ook op tv geweest. Hoe ben je daar terechtgekomen?
K: Dat was in 'Tac au Tac' van Jean Frapat. Ik kreeg gewoon een briefje in de bus of ik er aan mee wilde doen. Het was samen met Maroto en Crepax. Dat was verbluffend om te zien. Maroto stapt naar voren en begint, trekt één lijn en klaar is het. Helemaal zonder moeite en zonder te kijken van 'waar zal ik beginnen' enzo. Erg goed, zo snel als hij werkt. Ik zou zelf ook wel zo snel willen tekenen, maar ik moet altijd vechten tegen de inleveringstermijn.

Charlton Heston in Het recht van de sterkste, verhaal 12

Somerset Maugham in De ethiek van Xorxoz, verhaal 11

---Die deadline zou je het liefst afgeschaft willen zien?
K: Ik weet het niet. De vaste leveringsdatum heeft ook wel positieve kanten. Als je niet gebonden bent, blijf je veranderen in de tekeningen, plaatjes hertekenen enzovoorts. Uit dat oogpunt is dit systeem zo slecht nog niet.

De vrouw van het 'Blijf Jong'-instituut, verhaal 13

Rebbe

BIBLIOGRAFIE

In verband met het samenstellen van een Arman en Ilva-bibliografie vroegen wij Lo Hartog van Banda zelf titels op te geven bij de verschillende verhalen, zodat de voortaan aan te houden titels in ieder geval die van de schrijver zelf zijn.
Lo Hartog van Banda gaf de verhalen de volgende titels mee:

1. Regina
2. Het bevroren verleden
3. Cactusgeur en maneschijn
4. Een robot is ook maar een mens
5. Het poppenhuis
6. De gifnaaldmoorden
7. Ea
8. De Bizonder Begaafden
9. De Stormvleer
10. De perfekte kringloop
11. De ethiek van Xorxoz
12. Het recht van de sterkste
13. Het spoor dat verdween
14. De bewonderenswaardige Labritta

ARMAN & ILVA NR. 1: REGINA

GOEDE MORGEN! VRIJDAG, 3 MEI- WEERPLAN: ZON TOT 5 UUR- REGEN TOT HALF 6 - TEMPERATUUR: DALING 3°
GOEDE MORGEN! WAT HEBBEN WE VOOR ONTBIJT?
TWEE MAAL 600 CAL. KOEL, KININE-SMAAK, TENZIJ U VANDAAG WAT ANDERS WENST..?
HÈ JA! IK ZOU WEL EENS WAT ANDERS WENSEN - IETS WAT WE NOG NOOIT HEBBEN GEHAD!
1
IK WOU DAT VANDAAG 'S IETS HEEL GEKS GEBEURDE!
NOU, NOU WAT HEB JIJ?
VOOR TWEEDE MAAL DRANG NAAR VERANDERING GECONSTATEERD GERAPPORTEERD AAN CENTRALE COMPUTOR- ADVIES VOLGT
ADVIES LUIDT: VERANDERING VAN OMGEVING. U BENT THANS PSYCHOLOGISCH RIJP VOOR EEN REIS NAAR AZTAKIA
AZTAKIA?
AZTAKIA!
2

Met dank aan Toonder Studio's, Lo Hartog van Banda en The Tjong Khing.

ZO, ZO – BEN JIJ RIJP VOOR AZTAKIA !!!

JA AZTAKIA! DAT LIJKT ME ENIG! NA ALLES WAT IK EROVER GEHOORD HEB

2X 600 CAL

HET IS WEER EENS WAT ANDERS

EN DIT IS DE DERDE KEER DAT JE DAT ZEGT

GOED, GOED, JE KRIJGT JE ZIN. OP NAAR „WAT ANDERS", OP NAAR AZTAKIA

3

HET LAATSTE MOTEL VOOR DE GRENS...

...AAN DE DRUKTE ZOU JE ZEGGEN DAT ER IN HEEL AZTAKIA GEEN GOED MOTEL TE VINDEN IS

DAT ZULLEN WE STRAKS DAN WEL MERKEN – KOM, ILVA, WE GAAN

KIJK DAT STELLETJE – DIE GAAN VAST NAAR AZTAKIA

JA, DAT IS TEGENWOORDIG WEER ZO'N IDIOTE RAGE

ACH, GUN DE JONGE LUIDJES TOCH HUN ROMANTIEK

4

EN NU VERLATEN WE DE MODERNE BESCHAVING

ATTENTIE! EINDE LUCHT-CORRIDOR EINDE AUTOMATISCHE BESTURING OVERGAAN OP HANDBESTURING DALEN OP GRONDNIVEAU

AZTAKIA.. HET EINDE!

5

OH ARMAN – KIJK AL DIE PLANTEN! EN ÈCHTE BLOEMEN! ZOMAAR IN HET WILD...

KAN JE JE VOORSTELLEN DAT DE AARDE ER VROEGER OVERAL ZO UITZAG?

OH – LATEN WE HIER 'N POOSJE BLIJVEN!

DAT ZAL WEL MOETEN DE HOPPER WERKT NIET MEER

DE CENTRALE-ENERGIE-VOORZIENING IS UITGEVALLEN! DAT IS WEL HET TOPPUNT!

6

ZOIETS HEB IK NOG NOOIT MEEGEMAAKT! IN 'N LAND WAAR ZELFS DE C.E.Z. UITVALT, KUN JE VAN ALLES VERWACHTEN

DAT MAAKT AZTAKIA JUIST ZO ROMANTISCH

JA JA – MAAR WAT NOU?

O KIJK DAAR 'S! IN ELK GEVAL HOEVEN WE NIET TE VERHONGEREN

ZIE JE DAT? IS DAT NIET EEN VOEDINGSAUTOMAAT?

7

-KLIK- 600 CALORIEËN PER PORTIE - KLIK- KEUZE UIT VRUCHTENSMAAK, CHOCO, HYPO, ORIËNTAAL...

TWEE MET VRUCHTEN-SMAAK!

NÒU..? WAAR BLIJFT HET?

DIT IS HELEMAAL KRAS! EERST VALT DE C.E.Z. UIT EN NU DIT NOG! WAARVAN LEVEN ZE HIER IN AZTAKIA?

KIJK! NIEUWKOMERS!

8

HOEZO „NIEUWKOMERS"? WERKEN DE VOEDINGS-AUTOMATEN HIER SOMS ALLEEN VOOR DE INGEZETENEN?

KUN JIJ 'M LATEN WERKEN?

MAAR BESTE LUIDJES- JE HEBT DIE AUTOMATEN HELEMAAL NIET NODIG- VOEDSEL GROEIT OM JE HEEN

VOEDSEL?

WÁÁR DAN?

9

ALS JE IN AZTAKIA KOMT, MOET JE ENKELE DINGEN WETEN

BIJVOORBEELD, DAT JE DIT KUNT ETEN

ÉTEN! ZOMAAR REGELRECHT VAN DE BOOM!?

DAT DING DAT AAN BOMEN GROEIT?

10

ETEN? ZOMAAR DIREKT VAN DE BÓÓM??

KOM KOM, ONZE VOOROUDERS ATEN TOCH OOK NIET...

... UITSLUITEND UIT VOEDINGS-AUTOMATEN!

NEE ILVA! NIET DOEN! JE WORDT ZIEK!

ALS **ZIJ** HET DURFDEN, DURF IK HET OOK!

11

ILVA BAH HOE KUN JE!

HET SMAAKT BEST LEKKER, EEN VRUCHTENSMAAK ZOU IK ZEGGEN

PROEF HET MAAR

NEE - IK BEN GEEN WILDE

KOM NOU, EÉN HAPJE

NÉÉ

GOOI WEG DAT DING. WE GAAN NAAR EEN MOTEL WAAR JE FATSOENLIJK KAN ETEN

EN HOE WOU JE DAAR KOMEN? ZOLANG DE C.E.Z IS UITGEVALLEN, KRIJG JE JE HOPPER HEUS NIET IN BEWEGING

12

HET KAN SOMS DAGEN DUREN VOOR DE C.E.Z. WEER WERKT. DUS JE KUNT JE BETER AANPASSEN.

ALS DAT BETEKENT DAT IK DIE ROMMEL MOET ETEN - DAN BEDANK IK ERVOOR

IN DAT GEVAL KUN JE BETER NAAR EEN AUTOMATISCHE BUNGALOW GAAN - DAAR VERDEROP IS ER ZO EENTJE

AH! IS ZOIETS IN DE BUURT?

HAD DAT DAN EERDER GEZEGD!

13

VOL-AUTOMATISCHE WOON-EENHEID
-KLIK- TYPE: D-84 - SERIE "L"
-KLIK- CAPACITEIT: 6 PERSONEN
-KLIK- KLAAR VOOR DIENST

LOGIES EN VOEDING VOOR TWEE PERSONEN

WAT OUDERWETS NOG HÈ? EIGENLIJK BEST LEUK. MAAR 'T IS HIER WEL 'N BEETJE MUF

LUCHT VERVERSEN!!!

HEB JE HET NIET GEHOORD? VOORUIT! IK ZEI: LUCHT VER-VER-SEN!!

IK DENK DAT WE DAT ZELF MOETEN DOEN

14

DAT NOEMEN ZE VOLAUTOMATISCH! DE LUCHTVERVERSING MOET JE MET DE HAND INSCHAKELEN

WEES BLIJ DAT ER NOG DINGEN ZIJN DIE WE ZELF MOGEN DOEN

MMM – EN ZULLEN WE NU WAT GAAN ETEN?

JA! IK GRAAG 600 CALORIEËN 80 GRADEN MET CHOCO-SMAAK

NOU! WAAR BLIJFT HET? OF KRIJGEN WE ZELFS ONS VOEDSEL NIET AUTO-MATISCH?

15

WAT EEN LAND! ZELFS DE VOEDINGS-AUTOMATEN WERKEN NIET! WAAR LEVEN DIE LUI HIER VAN?

DAN GAAN WE MET 'N LEGE MAAG NAAR BED - IS DAT NIET OPWINDEND?

INSTELLEN OP ACHT UREN RUST!

ALS DIE STOMME SLAAP-UNIT ME TENMINSTE HOORT...

NOU, DAT VALT WEER MEE

16

KLIK - KRR - KLIK - RRRR RRRRRRR

KLIK - ACHT UREN RUST VOORBIJ - KLIK

GOEDEMORGEN!

ZÈG! KON DAT NIET WAT ZACHTER!?

17

KOMT ER NOG EEN ONTBIJT?

VERGEET HET MAAR! NIETS WERKT HIER. NIETS! LATEN WE MAAR GAUW WEG-GAAN

U HEBT GEBRUIK GEMAAKT VAN VOL-AUTOMATISCHE WOON-EENHEID D-84-L-KLIK-GOED GEVOED, GOED GERUST? DAN: GOEDE REIS!

HA HA! HOOR DIE OPSCHEPPER!

18

IK HOUD HET NIET MEER UIT. IK MOÉT WAT ETEN

IK BEGIN NIET AAN DIE ROMMEL

SMAAKT HET NU WERKELIJK?

MMM RROEF MAAR

NIET VÓÓR IK AL HET ANDERE HEB GEPROBEERD

KLIK

19

HA, DAAR KOMT ONZE HOPPER. DE CENTRALE ENERGIE ZENDER WERKT WEER

'T ZAL TIJD WORDEN! IK ZAL METEEN 'N KOERS OPZETTEN NAAR HET DICHTST-BIJZIJNDE MOTEL

ZZZZZ

MAAR ACH- DAT IS WAAR OOK. ALLES IS HIER UITSLUITEND HAND-BESTURING. WAT NU?

RIJ MAAR EEN EIND WEG. WE ZIEN WEL WAAR WE KOMEN

KIJK, EEN MOTEL! GELOOF IK...?

20

WELKOM, WELKOM! HEBT U 'N GOEDE REIS GEHAD?

WELKOM-WELKOM, KAMERS VRIJ, WELKOM

OH...

21

WELKOM! -KLIK- KAMERS VRIJ - KLIK- WELKOM! -KLIK-

HET IS ONGELOOFLIJK! ALLES, ALLES IS KAPOT-VERGAAN!

OH ARMAN, LATEN WE HIER WEG-GAAN. IK VIND HET HIER ENG

22

ARMAN- IK BEN BANG. KOM NOU, IK WIL WEG!

MAAR WAT IS ER DAN?

IK VIND HET HIER ENG. DIT IS EEN... DIT IS ...

CHAOS!

23

VERGEEF ME, DAT IK U LIET SCHRIKKEN. IK HIELD GEEN REKENING MET DE PSYCHOLOGISCHE DRUK DIE DEZE OMGEVING OP GEORDENDE BURGERS UITOEFENT

BENT U EEN GEEST VAN EEN GAST, DIE ZIJN KAMER NIET KAN TERUG VINDEN?

IK EEN GEEST? NEEM ME NIET KWALIJK, U LIJKT ME EEN GEORDENDE BURGERES UIT EEN CULTUURLAND, WAAR DERGELIJK BIJGELOOF OVERWONNEN IS

EN U LIJKT ME 'N DOOR EN DOOR GEORDENDE BURGER UIT EEN CULTUURLAND DAT ANTARCTICA HEET

INDERDAAD

24

U BENT DUS WERKELIJK ANTARCTICAAN? IK DACHT DAT ANTARCTICANEN ZICH NOOIT BUITEN HUN METROPOLIS WAAGDEN

WELKOM- -KLIK- KAMERS VRIJ -KLIK-

DAT DOEN WIJ INDERDAAD NIET GRAAG- MAAR IK MAAK EEN STUDIE VAN IETS WAT MEN BIJ ONS IN ANTARCTICA NIET VINDT: **DECADENTIE EN VERVAL**

25

DE OORZAAK VAN HET ALGEMEEN VERVAL VAN AZTAKIA ZIEN WE HIER OM ONS HEEN. EEN VOLK DAT ZIJN TECHNIEK ZO VERWAARLOOST, MOÉT ACHTER RAKEN

HIER SPREEKT DE TECH-A.

MAAR DE VERWAARLOZING VAN TECHNIEK IS NIET DE OORZAAK, DOCH HET GEVOLG. DE OORZAAK MOETEN WE BUITEN ZOEKEN

DAAR ZIET U DE OORZAAK. HET MILDE KLIMAAT EN... DE VRUCHTBOMEN

26

WAT HEBBEN HET KLIMAAT EN DE VRUCHTBOMEN MET HET VERVAL VAN AZTAKIA TE MAKEN?

ALS BIJ ONS IN ANTARCTICA DE CENTRALE ENERGIE VOORZIENING ZOU UITVALLEN, ZOU DAT EEN RAMP BETEKENEN. WIJ ZOUDEN VAN KOU EN HONGER OMKOMEN

MAAR WAAR DE NATUUR ALLES VERZORGT, VERLEERT MEN OM VOOR ZICHZELF TE ZORGEN!

27

MAAR **IK** MIS DE VOEDINGSAUTOMATEN NIET DIT NATUURPRODUKT IS VERRUKKELIJK

WERKELIJK?

HEUS! PROEF MAAR

W-WAT IS DAT !?

NOG EEN NATUURPRODUKT ONGEBONDEN ATMOSFERISCHE ENERGIE!

28

WAT 'N GELUID!

ZE NOEMEN DAT HIER "ON"-WEER

HET ZIJN ELEKTRISCHE ONTLADINGEN MET ENORME SPANNINGEN.

DIT VERSCHIJNSEL GAAT VAAK GEPAARD MET STORM: WILDE LUCHTSTROMINGEN DIE NIET ONGEVAARLIJK ZIJN

MAAR JA, ZOIETS KUN JE VERWACHTEN IN EEN LAND DAT GEEN KLIMAAT-REGELING KENT. JULLIE KUNNEN BETER BIJ ME. SCHUILEN KOM MAAR MEE

29

VLUCHT NAAR DE BERGEN! ER IS 'N TORNADO OP KOMST!

TORNADO??

DAT IS 'N SOORT LUCHT-WERVELING. IK HEB 'T NOG NIET MEEGEMAAKT. MAAR IK HOOP DAT IK NU DE GELEGENHEID KRIJG, DAT VERSCHIJNSEL TE BESTUDEREN

ZE SCHIJNEN ER ANDERS NOGAL BANG VOOR TE ZIJN EN WAAROM VLUCHTEN ZE NAAR DE BERGEN?

OM DAAR 'N SCHUILPLAATS TE ZOEKEN. MAAR IN MIJN ANTARCTICAANSE CELLULE ZITTEN WE VEILIGER

30

HÈ-HÈ - IK HAD NOOIT GEDACHT DAT GEWONE LUCHT ZO TEKEER KON GAAN!

DAT KRIJG JE, ALS MEN ZIJN KLIMAAT NIET REGELT

DE NATUUR STAAT VIJANDIG TEGENOVER DE MENSELIJKE BESCHAVING. ALS WE HEM NIET....

KIJK DAAR EENS!!

WAT IS DAT? HET KOMT HIERHEEN!!

31

'N LUCHT-WERVELING!

DAT IS ZEKER HET VERSCHIJNSEL DAT ZE HIER „TORNADO" NOEMEN

HET KOMT REGELRECHT OP ONS AF!

IK BEN BANG

RUSTIG! EEN ANTARCTICAANSE CELLULE IS BESTAND TEGEN NATUUR-KRACHTEN

MAAR DR JANIK KENT DE KRACHTEN VAN DE NATUUR NIET...

32

HOUD JE VAST ILVA! HOUD JE VAST!

ILVA !!

33

ILVA!

O, ARMAN! IK DACHT EVEN DAT DE WERELD VERGING! EN DIE REGEN! IK IK KRIJG BIJNA GEEN ADEM!

RUSTIG MAAR KINDJE – HET ERGSTE IS VOORBIJ

EN WE ZIJN ER GELUKKIG GOED DOORHEEN GEKOMEN

MAAR WAAR IS JANIK?

34

WE HADDEN DIE NIEUWKOMERS NIET DAAR BENEDEN MOETEN ACHTERLATEN

ZOUDEN ZE DE TORNADO OVERLEEFD HEBBEN?

EN STRAKS KOMEN DE VLOED-GOLVEN NOG

DOKTER **JA-NIK**!

OH DAAR LIGT HIJ

HIJ ADEMT NOG MAAR WE MOETEN HEM ZO GAUW MOGELIJK

ARMAN- **KIJK!**

35

KLEM JE AAN DE BOOM VAST, ILVA!

PAK DE TAK!

HOUD VOL, ILVA, HOUD VOL!!

36

PAS OP! DAAR KOMT WEER ZO'N GOLF

DE BOOM KANTELT

37

OCK DAT HEBBEN WE OVERLEEFD

MAAR VOOR HOE LANG? 'T WATER STIJGT

ANTARCTICA!.. HIER JANIK ...VERSTAAT U MIJ?... DR-DRINGEND.. HULP. . NO-DIG .!..DRINGEND!..ZEND REDDINGSEENHEID HALLO V-VERSTAAT U MIJ? HALLO.. HAL--

HEEFT U KONTAKT? KOMT ER HULP?

NEE DE ZENDER IS STUK

38

IK ZIE AL WAT ER AAN MANKEERT. DIT IS GAUW VERHOLPEN

ARMAN.. WAT DOE JE ?

ARMAN HEEFT DE ZENDER GEMAAKT

U KUNT NU HULP INROEPEN. MAAR DOE HET VLUG. HET WATER STIJGT

GEREPA-REERD..... ALS DAT UITKOMT ZIJN WE VERLOREN

39

EEN TECHNISCHE INGREEP OP EEN ANTARCTICAANS MECHANISME! DAT HAD JE NOOIT MOGEN DOEN!

WAAROM NIET? IK HEB HET NIET STUK GEMAAKT- INTEGEN-DEEL!

HET WERKT WEER PROBEER MAAR

DAAR GAAT HET NIET OM

WAT PRATEN JULLIE TOCH! **GEBRUIK** DIE ZENDER! ROEP HULP OP! HET WATER STIJGT! SNEL

GOED- MAAR SPREEK MET NIEMAND OVER DIE REPARATIE

40

DAAR KOMT DE REDDINGS-EENHEID LAAT MIJ HET WOORD DOEN. DAN IS ER KANS DAT HIJ JULLIE MEE-NEEMT

KANS? MAAR ZOU HIJ ONS ANDERS GEWOON LATEN ZITTEN?

DR. JANIK ROEPT REDDINGS-EENHEID VRAAG TOESTEMMING OM NOG TWEE PERSONEN MEE TE NEMEN

GEEF REDEN

HET BETREFT STUDIE-MATERIAAL

41

WAT IS DAT VOOR 'N ONMENS DAAR IN DIE REDDINGSEENHEID!

STIL! LAAT HIJ JE NIET HOREN!

DR JANIK MELDT ZICH MET ZIJN STUDIE MATERIAAL

IN ORDE

'N ROBOT!

42

REDDINGS-EENHEID ROEPT ANTARCTICA TERUGREIS AANVAARD

HIJ IS NU INGESTELD OP VLIEGEN EN BEMOEIT ZICH NIET MEER MET DE LADING WE KUNNEN NU VRIJ-UIT PRATEN

MOOI, DAN ZULLEN NU WEL EENS WILLEN WETEN WAAROM ILVA EN IK WERDEN GEBOEKT ALS „STUDIE MATERIAAL"?

ANDERS HAD HIJ JULLIE NIET OPGENOMEN

WAT! DUS DIE ROBOT BESLIST, OF MENSEN WEL GERED WORDEN OF NIET?

DAT IS ONMENSELIJK!

43

DE ROBOT IS GEPROGRAMMEERD OM MIJ EN MIJN STUDIE-MATERIAAL NAAR ANTARCTICA TE BRENGEN

EN DAT LAAT HEM GEEN RUIMTE OM MENSEN TE REDDEN?

MAAR IK KAN HEM WEL EVEN ANDERS PROGRAMMEREN

NEE ARMAN NEE!! ALLEEN EEN BANDDRAGER MAG EEN INGREEP DOEN IN EEN ANTARCTICAANS MECHANISME

DAT IS .. DAT IS ..... OOOH ..

44

U BENT ZIEK!

KOORTS . .DE NATUUR VAN AZTAKIA HEEFT MIJ GERAAKT IK-IK MOET TERUG MIJN ENIGE REDDING..

MAAR WEES VOORZICHTIG! GEEN TECHNISCHE INGREPEN MEER . EN PAS OP VOOR DE BAND, ARMAN.. DE BAND, DIE....

HIJ IS BEWUSTE-LOOS .

ARME KEREL . EN WAARVOOR WILDE HIJ ONS WAAR-SCHUWEN?

45

HIJ IS ER ERG AAN TOE WE MOETEN NU WEL DOOR NAAR ANTARCTICA

JA.

ANTARCTICA DE VERBODEN STAD

O ARMAN, ALS HET NIET OM JANIK WAS, ZOU IK WILLEN KEREN

46

REDDINGS-EENHEID ROEPT ANTARCTICA: NADER LUCHTSLUIS-B

O ARMAN, IK WOU DAT WE DAAR NIET BINNEN HOEFDEN!

KOM ILVA, IK HEB NOG NOOIT GEHOORD, DAT ZE DAAR VREEMDELINGEN KWAAD DEDEN

MAAR OOK NIET DAT ZE DAAR VREEMDELING-EN TOELIETEN

DAN ZIJN WIJ MISSCHIEN DE EERSTEN IN ELK GEVAL KUNNEN WE NU NIET MEER TERUG.

47

ZO, DAAR ZIJN WE EINDELIJK

EN DAAR IS HET COMITÉ VAN ONTVANGST AL

WIE BENT U?

DR JANIK MOET DIREKT GEHOLPEN WORDEN HIJ IS ER SLECHT AAN TOE

MAAR WIE BENT **U**?

REDDINGS-EENHEID KH-3 MELDT ZICH UIT AZTAKIA OPGEHAALD: DR JANIK EN STUDIEMATERIAAL

STUDIE-MATERIAAL?

48

DUS U BENT... EH... STUDIEMATERIAAL VAN DR. JANIK?

KOM NOU! DAT HEBBEN WE DIE STOMME ROBOT WIJSGEMAAKT, OMDAT HIJ ONS ANDERS NIET AAN BOORD HAD GENOMEN

ANTARCTICAANSE ROBOTS ZIJN NIET STOM. ZONDER HEN ZOU ANTARCTICA ONBEWOONBAAR ZIJN

HIER MOET EEN BANDDRAGER BESLISSEN. BLIJF BIJ HEN TERWIJL IK INSTRUKTIES GA HALEN

DAT HAD JE BETER NIET KUNNEN ZEGGEN

49

TWEE PERSONEN ALS STUDIEMATERIAAL MEEGENOMEN? GAF DR. JANIK GEEN NADERE VERKLARING?

DR. JANIK IS BUITEN KENNIS, BANDDRAGER HIJ IS NAAR HERSTEL-AFDELING-B GEBRACHT

DIT LIJKT ME IETS, WAARIN REGINA ZELF MOET BESLISSEN

MAAK ZE KLAAR VOOR DE TEST. DAARNA BESLIS IK OF HET **IN**TEGRATIE WORDT OF **DES**INTEGRATIE

JAWEL REGINA!

50

BRENG HEN NAAR TESTKAMER-D

JAWEL - REGINA

REGINA...! EEN VROUW!!

EEN VROUW !?

WAS DAT REGINA ZELF?

JA IK HEB HAAR STEM WEL EENS MEER GEHOORD

51

AH, U BENT DEGENEN, DIE MET DR JANIK ZIJN MEEGEKOMEN WILT U EVEN PLAATS NEMEN?

HET IS EEN TEST, AAN DE HAND WAARVAN REGINA BEPAALT, HOE ZIJ U IN ANTARCTICA ZAL INTEGREREN

WE HOEVEN NIET GEÏNTEGREERD TE WORDEN ALS U ONS EEN VERVOERMIDDEL GEEFT, VERLATEN WE ANTARCTICA

ZO EENVOUDIG IS DAT NIET. WILT U DAAR PLAATS NEMEN?

52

HET LIJKT ME HET EENVOUDIGSTE, OM ONS AAN DE PLAATSELIJKE GEBRUIKEN TE ONDERWERPEN

ARMAN!

WAAROM HEBT U HEM OPGESLOTEN!?

53

UW VRIEND HEEFT EEN REDELIJK I.Q TECHNISCHE VAARDIGHEID POSITIEF EN.. HÉ, DAT IS INTERESSANT · POSITIEVE S-FAKTOR!

EVEN DE FAKTOREN ONDER ÉÉN NOEMER BRENGEN, DAN IS HET ZÓ GEBEURD

WAT IS ZO GEBEURD?

ER WORDT BESLIST OF HIJ GEÏNTEGREERD OF...

OF **WAT**?

ARMAN! WAAR IS ARMAN?

54

GELUKGEWENST! U BENT HOOG GEÏNTEGREERD! OP HET ZEVENDE PLAN! REGINA WACHT U!

MAAR HET WAS TOCH NIET DE BEDOELING DAT IK IN ANTARCTICA ZOU BLIJVEN

GAAT U NU MAAR NAAR HAAR TOE - ZIJ WACHT U

IS DAT. IS **DAT**. . REGINA??!!

55

WAAR IS HIJ! WAAR IS ARMAN!

MAAK JE NIET ONGERUST JE VRIEND IS HOOG GEÏNTEGREERD: NAAR HET ZEVENDE PLAN BIJ REGINA ZELF!!

WIE **IS** TOCH DIE REGINA?

REGINA BESTUURT AL EEUWEN ANTARCTICA. ZIJ ZIET ALLES, ZIJ **IS** ANTARCTICA!

KOM DICHTERBIJ, ARMAN, IK GEEF DE VOORKEUR AAN DIREKTE WAARNEMING

56

ZO, DUS JIJ BENT NU ARMAN, DE ARMAN MET DIE POSITIEVE FAKTOR-5!

IK ZIE WAT JE DENKT... JE ZIET MIJN EGO- VIND JE ME... -EH- GEVAARLIJK?

JA... EH... REGINA- DENK MAAR EENS AAN DE RAMP VAN OCEAANSTAD, EN.....

DE BESTUURDER VAN OCEAANSTAD WAS EEN EGO**MANIAK**! EN DAT IS INDERDAAD GEVAARLIJK, VOOR**AL** ALS HIJ DIKTATORIALE MACHT HEEFT **EN** EEN PATERNALISTISCHE GEEST!!

MAAR IK BEN NIET PATERNALISTISCH, IK BEN VEELEER.... MOEDERLIJK!

57

MAAR NA DE RAMP VAN OCEAANSTAD MOCHTEN ER TOCH NIET MEER SUPER-KOMPUTORS MET IK-BEWUSTZIJN GEBOUWD WORDEN!!

OH, MAAR IK BESTOND AL LANG VÓÓR OCEAANSTAD. EN IK HEB NOG NOOIT EEN RAMP VEROORZAAKT. EEN MOEDER WAAKT OVER HAAR KROOST

58

NEEM DE BAND, ARMAN HET IS HET TEKEN DAT JE TOT MIJN HELPERS HOORT

MAAR IK BEN GEEN ANT-ARCTICAAN! IK KAN HIER NIET BLIJVEN EN WAAR IS ILVA?

NEEM DE BAND EN JE KUNT DOEN WAT JE WILT

IN DAT GEVAL WIL IK EERST, DAT ILVA

WAT WIL JE EERST, ARMAN?

JOU DIENEN REGINA

59

MIJN DENKEN IS NOG NOOIT ZO HELDER GEWEEST! IK KAN UIT HET HOOFD VRAAGSTUKKEN OPLOSSEN, WAAR IK ANDERS DAGEN VOOR ZOU MOETEN CIJFEREN. IK WEET DINGEN DIE DIE IK NOOIT GELEERD HEB!

JOUW KENNIS IS UITGEBREID MET DE MIJNE JOUW DENKEN WORDT GESTIMULEERD DOOR MIJN DENKEN. DIT IS ONS KONTAKT, ARMAN BEVALT HET JE?

HET IS OVERWELDIGEND!

VOOR MIJ OOK MIJN DENKEN WORDT DOOR DIT KONTAKT VREEMD- ONLOGISCH CHAOTISCH.

60

DR. JANIK BERICHTTE MIJ, DAT DE TECHNIEK IN AZTAKIA WAS OVERWOEKERD. IK HEB ME ALTIJD AFGEVRAAGD HOE EEN BESCHAVING ZIJN TECHNIEK ZO KON VERWAARLOZEN..

MAAR NU BEGRIJP IK HET... DIE „S"-FAKTOR VAN JULLIE, VAN JOU,.. IK KAN DIE NIET ONTLEDEN H' IS NIET VOOR LOGIKA VATBAAR.. HIJ WERKT ORDENING TEGEN.. EN.. ..EN.. DIE ILVA, VIND JE HAAR NU ZO MOOI? VIND JE MIJ - EH - **GA NU ARMAN!** IK HEB WERK VOOR JE!! IN DE ... . EH HERSTEL-AFDELING...

61

WINDT U TOCH NIET ZO OP VOR VRIEND IS VEILIG HIJ IS BIJ REGINA

HIJ HEEFT N UITZONDERLIJKE TEST AFGELEGD WILT U NU IN DE STOEL PLAATS PLAATS NEMEN?

KOM IK DAN BIJ ARMAN?

MISSCHIEN...

62

HY = DE ...ESENDE ... HEEFT EEN HOOG IQ MAAR HAAR TECHNISCHE VAARDIGHEDEN NEGATIEF

EEN **POSITIEVE** FAKTOR S. NET ALS HAAR VRIENDIN!

ZOU REGINA HAAR OOK IN HET ZEVENDE PLAN OPNEMEN?

WELKOM! WELKOM OP HET TWEEDE PLAN

63

IK BEN EXON WE ZIJN AAN ELKAAR TOEGEWEZEN

TOEGEWEZEN? WAT BEDOEL JE!

EN WAAR IS ARMAN?

ARMAN? IK KEN GEEN ARMAN

ALS HIJ NIET AAN JE IS TOEGEWEZEN VIND JE HEM NOOIT EN WAAROM **ZOU** JE HEM ZOEKEN? **IK** BEN AAN JE TOEGEWEZEN!

64

HIER IN ANTARCTICA BEPAALT REGINA, WIE BIJ ELKAAR HOREN. ZIJ IS FEILLOOS. DUS ALS WIJ AAN ELKAAR ZIJN TOEGEWEZEN.

HEB IK NIETS MEE TE MAKEN! IK BEN GEEN ANTARCTICAANSE IK WIL ARMAN!

DAT VROUWTJE LAAT ZICH NIET INTEGREREN - IK ZAL EEN ANDERE FORMULE MOETEN TOEPASSEN!

KOMT U EVEN MEE NAAR DE HERSTEL-AFDELING VOOR EEN KLEINE KORREKTIE

WAAROM? ZIJ IS TOCH NIET ZIEK?

ORDERS VAN REGINA

COPYRIGHT STUDIOS

65

WAT MOET IK IN DE HERSTEL-AFDELING? IS ARMAN DAAR?

HIJ KOMT DAAR.... IN SPECIALE DIENST VAN REGINA

VOLG ME, BANDDRAGER ARMAN, U ZAL HIER EEN GOEDE BEKENDE VAN U ONTMOETEN

ILVA?

DR JANIK!

66

REGINA HEEFT DE BEHANDELING VAN DR JANIK AAN U OVERGEDRAGEN

MAAR IK BEN TECHNIKUS, GEEN MEDIKUS

DAT IS IN ANTARCTICA HETZELFDE BEGIN MAAR ALS BANDDRAGER ZULT U AUTOMATISCH WETEN WAT U MOET DOEN

HARTSLAG AKTIVEREN - INFUS VERMINDEREN - DE NIEREN KUNNEN WEER WORDEN INGESCHAKELD

ZIET U WEL? U REDT HET VERDER WEL

67

ARMAN!

RUST G DR JANIK, BLIJF ST L LIGGEN - JE BENT NOG OP VERSCH'LLENDE HULPORGANEN AANGESCHAKELD

ARMAN ALS BANDDRAGER IN DE HERSTELAFDELING - REGINA MOET IETS SPECIAALS MET HEM VOOR HEBBEN

WAAR IS ILVA?

ILVA? DAT WEET IK NIET. SINDS IK BIJ REGINA BEN GEWEEST, HEB IK HAAR NIET MEER ...

BANDDRAGER ARMAN WORDT VERZOCHT ONMIDDELLIJK NAAR DE NEURO-TECHNISCHE AFDELING TE KOMEN

68

WAT GAAT U MET HAAR DOEN? IK HEB HET RECHT HET TE WETEN, ZIJ IS MIJ TOEGEWEZEN!

WACHT U NU MAAR EVEN BUITEN ZODRA DE KORREKTIE IS GESCHIED KRIJGT U HAAR TERUG

WEES MAAR NIET BANG. IN ANTARCTICA WORDT NOOIT IEMAND KWAAD GEDAAN WE GAAN JE HERINNERING WEGHALEN

WELKE HERINNERING?

DE HERINNERING AAN ARMAN!

69

GELOOF MIJ ALS DE HERINNERING AAN JE VRIEND ARMAN IS UITGEWIST, ZAL JE JE GELUKKIG VOELEN

REGINA ZENDT EEN SPECIALE BANDDRAGER VOOR DE BEHANDELING

AH DAAR IS HIJ

ARMAN!!

70

ARMAN WAT BETEKENT DIT ALLES? WAT DOE JE MET DE BAND OP MIJN ARM?

IK GA JE GEEN KWAAD DOEN DEZE BEHANDELING IS VOOR JE EIGEN BESTWIL

JE GEVOELENS VOOR MIJ VERHINDEREN JE INTEGRATIE IN ANTARCTICA EN MAKEN JE DUS ONGELUKKIG

... ALS IK DIE GEVOELENS HEB WEGGENOMEN, ZAL JE GELUKKIG WORDEN MET DE PARTNER DIE REGINA JE HEEFT TOEGEWEZEN

ARMAN, IS REGINA ERG MOOI?

71

E NIET MIJ VERGETEN DAT HEER REGINA HEEFT HET BESTE MET JE PLAN ZIJ IS GOED ZIJ DE BESTE ARCHITECT VAN ANTARCTICA

IS ZE EEN ERG MOOIE VROUW?

ZO IS GOED GEBOUWD IK HEB NOG NOOIT EEN CENTRALE COMPUTOR MEEGEMAAKT MET ZO'N PERSOONLIJKHEID

EEN COMPUTER .. ? DIE KAN ZOIETS WREEDS NIET BEDENKEN! REGINA IS EEN VROUW! EEN JALOERSE VROUW!! MAAR IK ZAL ARMAN NIET LOSLATEN ....

72

ARMAN, VÓÓR JE MIJN HERINNERING UITWIST

WIL JE NOG DAT IK JE VERGEET?

73

NEE REGINA!! IK KAN HET NIET IK WIL HET NIET

DAN MAAR GEÉN KONTAKT MEER

KOM, ILVA, VLUG! REGINA SLAAT AL ALARM!

WAT ZIJ OOK DOET, ZIJ HEEFT VERLOREN!

74

HOE KOMEN WE HIER WEG?? REGINA ZIET ALLES WAT ER IN ANTARCTICA GEBEURT!

IK BEN BLIJ DAT ZE **DIT** ZIET!

BANDDRAGER ARMAN, REGINA BIEDT U HAAR VERONTSCHULDIGINGEN AAN. ZIJ HEEFT ZICH IN U MISREKEND

75

IK BEN GEEN BANDDRAGER MEER ILVA EN IK WILLEN ANTARCTICA VERLATEN

OCH HET WAS TE VERWACHTEN, DAT DE INTEGRATIE WAT MOEILIJKHEDEN ZOU GEVEN MAAR DIE LOSSEN WE WEL OP! ALS U DE BEHANDELING VAN HAAR AAN MIJ OVERLAAT

NIEMAND ZAL HAAR BEHANDELEN!

WAT BEZIELT U? WILT U TEGEN DE BEVELEN VAN REGINA INGAAN? HET OPNEMEN TEGEN DE HELE STAD?

JA! ALS HET MOET!!

COP. TOONDER STUDIO'S

76

KORTSLUITING!!

SLUIT DE NOOD-AGGREGAAT AAN!!

COP. TOONDER STUDIO'S

MAAR WAAR WIL JE TOCH **HEEN**, ARMAN..? IN ANTARCTICA KAN JE ME NIET ONTLOPEN. DAT WEET JE TOCH?

77

DE HOOFDLEIDING ! HIERMEE KAN 'K REGINA UITSCHAKELEN VOOR DE HELE SEKTOR !

MAAR LIEVE ARMAN ! DAAR TREF JE **MIJ** NIET MEE, MAAR **ANDEREN!**

DR JANIK !!

LUCHT.. LUCHT

78

ARMAN, IK HAD DE BEVEILIGING TEGEN TECHNISCHE AGRESSIE IN NANTA ARC

HIJ HIJ IS **DOOD!**

79

DE HULPORGANEN, DIE HEM IN LEVEN MOESTEN HOUDEN, ZIJN UITGEVALLEN! -MIJN SCHULD! DE KORTSLUITING, DIE IK IN DE HOOFDSCHAKELAAR MAAKTE, HEEFT TOT HIER DOORGEWERKT!!

ARMAN! **KIJK!!!**

IJS!! DAN... DAN IS DE STADSVERWARMING OOK ONKLAAR DE POOLKOU DRINGT BINNEN!!

80

ILVA!

WIE IS DAT?

DAT IS EXON, DE JONGEMAN AAN WIE REGINA MIJ HAD "TOEGEWEZEN"

ILVA! IK HEB JE OVERAL GEZOCHT! ....!.. DIT STADSDEEL WORDT ONTRUIMD! .. DIE KOU... KOM MEE, VOOR HET TE LAAT IS !!

81

HER, ILVA, SLA MAN MAKTE ONDE HEEN DIT STADSDEEL WORDT ONTRUIMD

..DIE KOU... KOM MEE VOOR HET TE LAAT IS..

KOM NAAR DE WARME SEKTOR! .. DIE KOU ... IK ... IK ...

EXON, EXON! HIJ IS **IJS-KOUD!!!**

82

KON ILVA NE MOETEN NEE VAN HIER

DE ARME ONDEN BEGRIJPT NIET DE KOU IS VRESELIJK MAAR TOCH NIET NODELIJK

ZIJ HEBBEN GEEN WEERSTAND ANTARCTICA EEN GROTE COMPLICE. ZELFS JANKWAS NET TEGEN HET BUITENKLIMAAT BESTAND

IK BEGRIJP NU WAAROM HIJ IN AZTAKIA ZO PLOTSELING INSTORTTE. "ALS IK DIT HAD GEWETEN, HAD IK NOOIT MET DE HOOFDSCHAKELING GEKNOEID

83

IK KON TOCH NIET WETEN DAT DIE SIMPELE KORTSLUITING ZO 'N RAMP ZOU VEROORZAKEN!

NATUURLIJK NIET TROUWENS, ZO ERG **KAN** HET NIET ZIJN: ALS ANTARCTICA **ZO** KWETSBAAR IS, HAD HET TOCH AL DIE EEUWEN NIET KUNNEN BESTAAN!!

DANKZIJ REGINA WEL! ZIJ REGELDE ALLES!

REGINA? ALLES? EN WAAROM REGELT ZIJ **DIT** DAN NIET; DEZE KOU, ONZE VLUCHT? ZE ZAL NOGAL VERSLETEN ZIJN, DENK IK. ZE MOESTEN HAAR MAAR EENS VERVANGEN DOOR 'N NIEUWE MACHINE!

COPR. TOONDER STUDIO'S

84

WAAROM DEED REGINA DIT? WAAR ZE ONS NAARTOE EN AL HET LAWAAI EN DE KOU NIET VOELEN

IK KON HET NIET MEER DE KOU WORDT STEEDS ERGER IK BEN ERBARMELIJK

WARME BLOEDEN, LIVA BLIJF IN BEWEGING

A N BEWEGING. MAAR WAARHEEN?

85

HOU VOL, ILVA! IK ZAL JE NAAR DE WARME SEKTOR BRENGEN

NEE! WEG UIT ANTARCTICA.. OF SAMEN....

KIJK! EEN REDDINGS-EENHEID! ZO ÉÉN HEEFT ONS HIER GEBRACHT!

HOE KOMT DIE HIER? HOE KOMEN WE ER IN? DE AUTOMATISCHE PILOOT HOUDT DE BOEL NATUURLIJK GESLOTEN

COPR. TOONDER STUDIO'S

86

HIJ LAAT HET LAADPLATFORM ZAKKEN HIJ NEEMT ONS AAN BOORD!

EEN DERGELIJKE VOORKOMENDHEID HAD IK NET VAN DE AUTOMATISCHE PILOOT GEDACHT

JE VERGEET, ARMAN DAT **IK** ALLE ANTARCTICAANSE ROBOTS BESTUUR

REGINA!

87

ALLE TECHNIEK IN ANTARCTICA STAAT ONDER MIJN DIREKT BEVEL, ARMAN. OOK DEZE AUTOMATISCHE PILOOT. IK HEB DIT VOERTUIG SPECIAAL OP JE WEG GEZET OPDAT JE ER EEN TOEVLUCHT IN ZOU ZOEKEN

DUS EEN VAL HÈ? MAAR IK KAN DEZE ROBOT UITSCHAKELEN EN ZELF STUREN

MAAR ARMAN! HOE KAN JE DAT NU VAN ME DENKEN!!

IK WEET NIET WAT IK ERVAN MOET DENKEN. MAAR IK NEEM HET ZEKERE VOOR HET ONZEKERE

88

HET IS GELUKT! WE ZIJN ANTARCTICA ONTSNAPT..

WAT N BOF DAT ER EEN LUCHTSLUIS OPEN STOND!

EEN **BOF** ARMAN?? **WIE** DACHT JE, HEEFT DIE SLUIS VOOR JE OPENGEZET?

REGINA!!!

89

DOMME JONGEN, DACHT JE WERKELIJK DAT JE MIJ, REGINA KON UITSCHAKELEN? BEGRIJP JE DAN NIET DAT JE ALLEEN MET **MIJN** HULP ZOVER KON KOMEN?

'K LIET TOE DAT JE KORTSLUITING MAAKTE, DAT DE KOU JE ACHTERVOLGERS VERLAMDE WANT, ARMAN, JE MOET NIET GEDWONGEN

DU[illegible] HEBT DR JANK EN EXON EN AL DIE ANDEREN GEWOON **OPGEOFFERD**!!!

JE MOET NIET GEDWONGEN NAAR MIJ TERUGKEREN, ARMAN MAAR JE MOET HET ECHT **ZELF** HELEMAAL WILLEN!

90

REGINA! JIJ HEBT JE EIGEN MENSEN MET OPZET LATEN BEVRIEZEN!

HERINNER JE JE ONS KONTAKT, ARMAN? HOE JE OVERWELDIGD WERD DOOR DE KENNIS, DIE JE MET ME DEELDE? HOE JE DENKEN VERTIENVOUDIGD WERD DOOR MIJN IMPULSEN?

JE KUNT DE EXTASE VAN DE BAND OPNIEUW BELEVEN, ARMAN, OF WIL JE LIEVER ANTARCTICA VERLATEN? KIES ZELF MAAR

DANK REGINA, DAT JE MIJ DE VRIJE KEUZE LAAT

91

ARMAN, WAAROM ZEG JE NIETS? HOE KON JE MIJ DIT AANDOEN? DENK AAN ALLES, WAT IK VOOR JE HEB GEDAAN! WAT IK VOOR JE HEB OPGEOFFERD!

ARMAN! ARMAN! ARMAN!

92

kommiks' fanzine and book service

Vraag de gratis katalogus:

kommiks bv

Postbus 1167

Rijswijk zh-2109.

VEEL EKSKLUSIEF BUITENLANDS WERK OOK NEDERLANDS WERK

vindt u in een nieuwe stripzaak in Rotterdam, die half maart 1974 hoopt te starten. Voor adres en nadere gegevens: zie de advertentie in de volgende Stripschrift.

OUDE NUMMERS STRIPSCHRIFT

Oude nummers van Stripschrift zijn nog na te bestellen via giro 3086024 tnv Sandra Griffioen-Boes, dr. Junghuhnstraat 33, Rijswijk zh.

Verkrijgbaar zijn nog:

15. Panda en de Meester-Riolist; 16. Secret Agent X 9; 17 Sjors van de Rebellenclub (losse gags); 18. Bruintje Beer verdwaald en Bruintje Beer doet kerstinkopen; 19. Paulus de Boskabouter; 20. Prins Valiant - Aanval op de Neveleilanden; 22. Robbedoes en Kwabbernoot;

deze nummers kosten f. 2,25 p.s.

25/26 (herdruk) Kresse (Eric en de Dodenridders - Tarzan van de Apen); 31/32 Science Fiction (Flash Gordon); 33/34 Ketelbinkie in de Toerdefraans; 35/36 Kuifje (met 11 pagina's uit Kuifje in het land der Sovjets en het eerste Kuifje Weekblad herdrukt); 37/38 MAD - The Organization Man in the grey flannel suite; 39/40 Western (met 3 korte Lucky Luke verhalen); 41/42 Piloot Storm; 43/44 Gruwelstrips (met 3 griezelstrips herdrukt); 45/46 Guus Slim; 47/48 oa Giles, Blauwbloezen, Johan en Pirrewiet;

deze nummers kosten f. 3,25 per stuk.

49/50 Spaanse strips, nieuw realisme, Blake en Mortimer; 51/52 Nero, Gotlib; 53/54 Alex, herdruk eerste Baard en Kale; 55/56 Peter de Smet (herdruk Fulco en de Miesmannetjes), Philippe Druillet (herdruk Lone Sloane); 57/58 Oud Toonder werk, Buck Danny, Daan Jippes; 59/60 50 jaar Disney (met een herdruk van een Oom Dagobert-verhaal door Carl Barks).

deze nummers kosten f. 3,75 per stuk.

Wilt u voor porto- en administratiekosten f. 1,- ekstra overmaken?

EROGRAFICA

SEKSY FOTOSTRIPS

In English - en Français - in Deutsch - en Español !

in kleur en zwart/wit

AMUSEMENT–EROTIEK–SPANNING–SENSATIE! ! !

TUK

HET BESTGELEZEN SEKSBLAD

PRIVATE

De absolute internationale SEKS-TOPPER,
nu zelfs 82 pagina's volledig in kleur.

ALOM VERKRIJGBAAR ! ! !

Inlichtingen:
De VAAR b.v. Postbus 427, Dordrecht.

Vraagt gratis katalogus van onze Nederlandse en internationale kollektie voor verzamelaars.

DE BESTE EN NIEUWSTE STRIPS EN ALLE TIJDSCHRIFTEN ALTIJD IN VOORRAAD BIJ **bruna**. OOK IN ONZE STATIONS BOEKHANDELS EN KIOSKEN **EN**, IN ONZE WINKELS DIE NOG **ILA** HETEN.

Volop strips in de meer dan 100 filialen van

bruna b.v.*

*Hoofdkantoor: Hollantlaan 4 Utrecht Postbus 8181 telefoon (030) 884233

nieuws!!!!

2 maart: grootse opening van een satelliet van nero in-terstrip.....

iedereen is van harte welkom en een drankje is natuurlijk voorradig

stripzaak "chick bill" frits ruysstraat 28 rotterdam

tel.: voorlopig alleen 's avonds 010-122820

In verband met de opening van de nieuwe zaak is de uitgave van onze katalogus uitgesteld.

NIET ALLEEN VOOR STRIPS BIJ ONS BINNEN WIPPEN!

Oók voor boeken - pop elpees (die van *f* 14,90 weetjewel!) - posters - undergroundbladen - enz.

DE BOEKENBEURS
1e Middellandstraat 23, Rotterdam.

DE BENGEL
Voorstraat 283, Dordrecht

Van Heinde en Verre

Evert Geradts

JUSTIN GREEN of de schoonheid van de lelijkheid

De naam Justin Green is in ons lijfblad Stripschrift pas één keer genoemd, en dan nog wel in de kleine lettertjes. Nu is het weliswaar zó dat de belangrijkste feiten in de schoolboeken altijd in de kleine lettertjes stonden. Je hoefde ze niet te weten, maar maakte gegarandeerd een goede beurt als je het toch wist. Wel, niemand van jullie heeft het natuurlijk gelezen en dat is welbeschouwd maar goed ook, want wat staat er over Justin's meesterwerk 'Binky Brown meets the Holy Virgin Mary'?! '....een erbarmelijk slechte strip door J.C. Green.' Jazeker, zo wordt één der in Amerika meest besproken en indrukwekkende strips afgedaan. En dat door zo'n verdomde Asterix-lezer (vermoed ik). Lezers, neem van mij alsjeblieft aan, en vergeet het nooit meer, knoop het in beide oren: 'Binky Brown' is geniaal!

GEBROKEN MADONNABEELDJES

Reden nummer één: het is de zuivere waarheid, dus verschrikkelijk belangrijk. Daarover kan toch geen meningsverschil bestaan, hoop ik; wat waar gebeurd is, is belangrijker dan wat iemand verzonnen heeft. Tenslotte zijn we zelf ook waar gebeurd, dus kunnen we best wat informatie gebruiken over hoe anderen hun tijd op dit aardse tranendal doorbrengen. En Justin heeft inderdaad wel het een en ander te vertellen . Als zoon van een katholieke moeder en een joodse vader is hij op katholieke en joodse scholen volgepropt met vooroordelen, twijfels en angsten die meestal nog volkomen tegenstrijdig waren ook. In een unieke vertel- en tekenstijl legt hij zijn herinneringen vast aan gebroken madonnabeeldjes (I'm really sorry, mom!), sexuele ellende (het is een wonder dat ik geen vrouwenhater ben geworden, zegt hij in een interview), schoolellende en wat niet al. Dat dit alles voor hem - en wie weet voor sommige lezers ook wel - bijzonder bevrijdend moet hebben gewerkt, wordt bij lezing wel zeer duidelijk.

Genoeg over dit waarheidsaspekt? Dan reden nummer twee: de tekeningen zijn zo prachtig lelijk. Nee nee, dit is geen contradictio, het zal hopelijk na mijn uitleg duidelijk worden: Justin weet wel, dat de wereld geen verzameling van pure schoonheid is. Niet iedere vrouw is een Aleta, laten we eerlijk wezen. En als je vertelt over haren die uit een damesbikini komen, je vader en moeder, nonnen met brillen, in de WC gestoken tandenborstels, pesterige 'vriendjes', remsporen in je onderbroek, en verboden gedachten dan komt dat authentieker over als je het op de symbolisch groteske manier van Justin tekent dan in Prince Valiant-stijl. Want Valiant mag dan een prachtig getekende strip zijn, eigenlijk is het niets, de idealen van de burgerman, gebrabbel van een gek, ja, van A tot Z gelogen. Daarentegen is Justin...ach nee, laat ik niet in herhalingen vervallen nu ik deze sublieme tegenstelling gevonden heb.

STENENSJOUWER

Bestel onmiddelijk deze comic: '$ 5000 worth of psychiatric advice for a mere 50 ¢' bij J. Green zelf, tezamen met zijn nieuwste, heet van de pers rollende 'Show and Tell', waarin deze eks-stenensjouwer, eks-buschauffeur, eks-taxibestuurder op een jodenkarikatuur uit Nazi-Duitsland gelijkende kunstenaar vertelt over een bustochtje voor een schoolklas met hemzelf als chauffeur en verhalenverteller. Je kunt de beide boekjes bij de bekende adressen halen of bestellen, maar Justin stuurt ze voorzien van zijn HANDTEKENING, als je hem 65 dollarcent per boekje stuurt. Als je nou samen met iemand bestelt en bijvoorbeeld per 3 boekjes 2 dollarbiljetten stuurt; gaat dat heel gemakkelijk in een brief. Dat doe ik zelf ook altijd, en Mr. Postman heeft nog nooit van me gejat. Voor Justin hoef je niet bang te zijn, want hoewel hij vroeger heel gemeen was: sinds hij hash rookt is hij erg rustig geworden, vertelde hij me. O ja, zijn adres is: P.O. Box 40631, San Francisco, Cal. 94140. 'Please don't think I'm an asshole, Amen.'

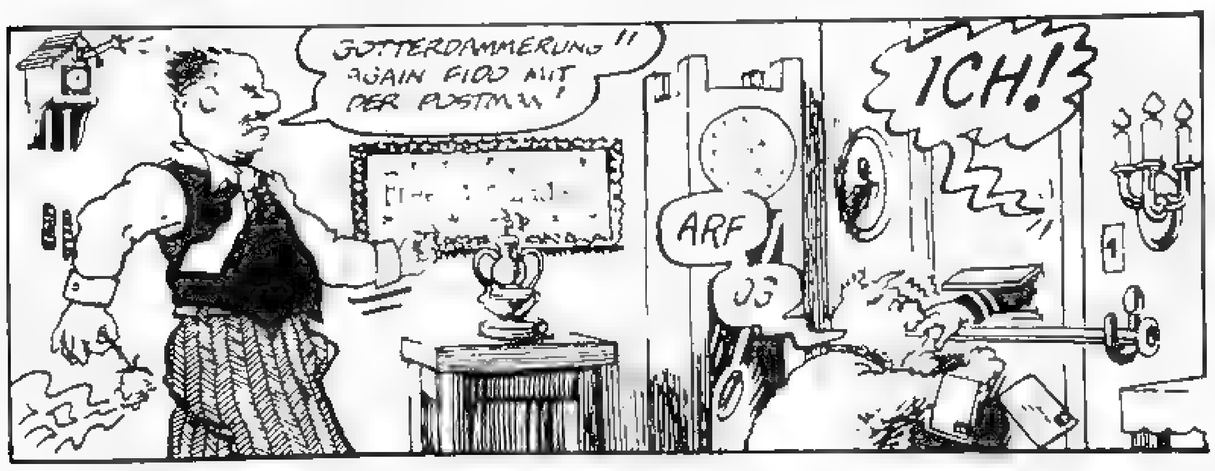

FOUL LANGUAGE MAY ADD PEP TO A WEAK STORY.
WHY YOU BIG FUCKER! I'M G'WAN TO KICK THE SHIT OUT OF YOU!
THAT'S WHERE YOU ARE WRONG FARTSO
YOUR AUDIENCE CRAVES RELEVANT, SOCIALLY RESPONSIBLE GASS.
WHY DON'TCHA ARREST ME FOR THOUGHT CRIMES?!
HOW I'D LOVE TO SIT ON THIS PUNK'S FACE.
SOMETIMES A STOLEN FOOT STICKS OUT LIKE A SORE THUMB.
BETTER YOU SHOULD FAKE IT.
ONCE A YEAR OR SO THE "CLOSET-EYES DEVICE" CAN BE USED WITH IMPUNITY.
?

IN 1973 BRACHTEN WIJ U

plus ciso magazines en ciso supplementen

IN 1974 BRENGEN WIJ U

CISO 16 - de fideel fluwelen ridder

CISO 17 - de buck danny story

CISO 18 - onder de vlag der compagnie

CISO 19 - de jan van vlaanderen

4 CISO STRIPGIDSEN met nieuws, informatie en herdrukken van korte ver-halen, o.a. van der steen, funken, moniquet

Abonnementsprijs 1974 f.30,--, voor België 420 bfr. + 50 bfr. overschrijvingskosten

Betalingen: giro 1412138 tnv C.Coenders, Vogelenzanglaan 3, Breda. Bank: AMRO-Bank Ginneken, rekg.nr.440 735 408 tnv C.Coenders.
België door storting op PCR 15759 van Generale Bankmaatschappij, Turnhout, tgv rekg.nr. 230-00 25263-63 tnv C.Coenders, Breda Nederland.

RUILADVERTENTIES

De 'Ruilrubriek' is bestemd voor lezers van Stripschrift die stripmateriaal willen ruilen of hun verzameling willen kompleteren. Een advertentie van maksimaal 40 woorden kost f.4,- (voor leden van Het Stripschap f.2,75). De tekst dient achterop de girokaart geschreven te worden, waarmee de betaling wordt verricht. U dient uw girokaart te richten aan giro nr.308 60 24 tnv Sandra Griffioen-Boes, dr. Junghuhnstraat 33, Rijswijk zh.

GEVRAAGD
Vandersteen-werk (S&W, Bessy, Judy, Tijl enz.); Eric 20 laatsten, herdruk 5, W.v.Mu, Rantanplan SF nr., Kuifje (hard), Chick Bill.

AANGEBODEN
Vandersteen-werk, Chick Bill, Sjors boekjes (zonder Sjimmie); Lombard, Jong Europa; Kuifje (hard); DD ('59-'63); T.P.

Wessel de Jonge, Straatweg 101, Rotterdam, 010-226782.

GEVRAAGD
Tom Poes, Blauwe Sperwer 1-2-5 t/m 7, Timoer nr.9 -23; alles van Kresse, Panda, DD.

AANGEBODEN
Kapt.Rob, Jimmy Brown, Timoer nr. 5 - 16-17-18-20.

Joep Kuijpers, Julianaweg 26, Maarssen-2570.

AANGEBODEN
Robbedoes albums 59 t/m 79, prima staat.

A.H. Koninckx, van Miereveltlaan 35, Delft. 015-135858, 's avonds 20.00 - 21.00.

AANGEBODEN
Bravoband 10(1947), Kuifjeband 9, Heroic '45, '46, '47. Alle TP knipsels uit de Zondagsvriend, TP uit OVN, TP kaarten en boekjes, de rechten van de mens (hollewijn, Toonder), TP wandplaat 2, S&W: oa Spaanse Spook en Vliegende Aap 1e druk, Jan Kordaat II, Stille Planeet (blauwe sperwer), Bl & Bl: Mexico, Stilte we draaien, DD nummers uit '52, '53, 54, Pinokkio (Jacovitti), Robbedoes op avontuur, Robbedoes en Kwabbernoot, Chick Bill, Alarm te Marraccas, Lex Brand etc.

GEVRAAGD
Kuifje weekblad 5e t/m 12e jrg., Petit Vingtième, z/w Tin Tin's, Sprint, werk van Calvo (oa La vie de Rosalie), Alex, Zwarte Klauw, Quick en Flupke z/w etc.

M. van der Hoff, Schinkelhavenstraat 9, Amsterdam of 070-248448 (weekend).

Een set van 7 verschillende Asterix-kaarten, die -voorzover mij bekend - niet in Nederland verkrijgbaar zijn, stuur ik aan een ieder die mij 4 verschillende Peanuts-wenskaarten stuurt. Ruilen voor andere Peanutsvoorwerpen ook mogelijk.

H. Lindeboom Jr., Linthorstlaan 24, Vriezenveen.

GEVRAAGD
Alles betreffende Tom Poes, Vlaamse S & W, Schat van Beersel, Tartaarse Helm, Geheim der Gladiatoren, Groene Splinter, Stripschrift 0 t/m 7.

Arno de Blank, Karekietstraat 5, Velp (Gld.).

DENKT U AAN

UW ABONNEMENTS.

EN LIDMAATSCHAPSGELD?

GEVRAAGD
Wipperoen en de geheime boodschap, en de winterkrant, en de knarswieler, en de boefzoekers, en de knalbalclub, en de werklanders, en het grote zandplan. Verder alle knipsels van Wipperoen uit de Telegraaf. Zoek verder: Smidje Verholen/ Kareltje Knetter.

P.J. van Trigt, Weezenhof 34-47, Nijmegen, 080-444656.

GEVRAAGD
Tom Poes dagstripknipsels vóór 97; weekstripknipsels van Revue, O.V.N., K.Z.V. en Wereldkroniek. Donald Duck 1952: 2, 3; 1953 1, 11, 22. Mickey Magazine 1951-1957. Gold Key Comics: Uncle Scrooge + Walt Disney Comics vóór ± 1968.

AANGEBODEN
Tom Poes knipsels 103 t/m 108: vele losse Donald Ducks uit 1953-1968.

P.J. Sjouw, Gentiaanstraat 16, Assen, 05920-10409.

GEVRAAGD
Blix Kater (oa uit T.P. Weekblad), Fokkie Flink, Chlorophyl, Bim (als dierenfiguur), Nico Nijn uit Doe Mee.
Ruilmateriaal voorhanden.

Klaas vander Spoel, Paterwoldseweg 144 A, Groningen.

GEVRAAGD
Dulieu (oa Paulus boekjes en knipsels uit krant, Fix en Fox, Margriet, Kris Kras enz) en Lohmann (Kraaienhove, Tim en Tokkie ea).

AANGEBODEN
Boeken van Phiny Dick, Toonder, Jacovitti, Julsing (nvsh), knipsels oa Toonder, Disney '38, Brommy en Tommy. Tijdschr.: Zonneschijn en Roomse Jeugd.

Maarten de Meulder, Leeuwerikstraat 29, Wormerveer.

AANGEBODEN
Tom Poes, Grote Barribal, boeken: wroegwezen, spliterwt. Panda: Zangers (afl.20 + 51), Verzamelaar, Yoyojager, Magiër, Knutselaar.
Kappie: Geheimzinnige straler, Misteiland, Kwabbels, Kraakkrakers, Slagpleger, boek: Zorgelijke reis. Hollewijn: Flutters/ Lorrocraat. Kuifje albums met harde en zachte kaft.

E. van Ittersum, Thomas Schwenckestraat 26, Den Haag.

GEVRAAGD
boekjes T.Poes - Hr.Bommel: Bs, B4, B6, B9, B10, B11, B12, B13, B27, B28, B29, B30, B35, B41, B42, B46, B50, B51, B54, B55, B61, B56.

A.H. Reinders, 020-159913.

BESTUURSMEDEDELINGEN

RUILBEURS IN ZWOLLE

Het Stripschap organiseert op zaterdag 23 februari as een ruilbeurs in Zwolle, in de Buitensociëteit, zaal N, tweede verdieping. De Buitensociëteit ligt tegenover het station. (05200-17666) De ruilbeurs duurt van 10.30 tot 16.30 uur.

Alleen toegankelijk voor leden.

LEDENAANBIEDINGEN
Plakboekjes, 8 stuks voor f.7,50; Simpelman f.2,65; Bommelbibliografie f.3,95. Stempels van Toonder's stripfiguren, 2 series (A en B), in dozen van 12 stuks, prijs per serie f.17,50. De stempels zijn NIET los verkrijgbaar. Stripschapstickers, 20 stuks voor f.3,-. UITSLUITEND voor leden te bestellen via giro 1513000 tnv de penningmeester van Het Stripschap te Amsterdam.

BESTUUR
Voorzitter: Martin Wassington, van Mourik Broekmanstraat 11'', Amsterdam, 020-171332.
Sekretaris: John van der Mark, Suze Robertsonstraat 56 hs, Amsterdam.
Penningmeester: Wil Soyer, Overtoom 536', Amsterdam, 020-166113.
4e Bestuurslid: Kees Helderman, Zocherstraat 60''', Amsterdam, 020-168214.
5e Bestuurslid: John M.Willemse, Dorus Rijkershof 5', Amsterdam.

FILMOTEEK
Ch.Wauters, Linnaeusstraat 13''' Amsterdam, 020-355182.

HEAVY TRAFFIC

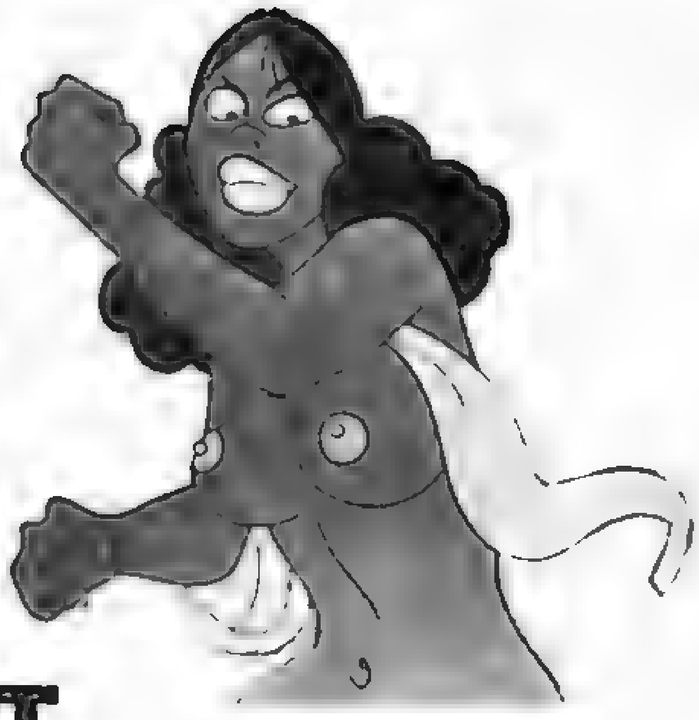

IMPRESSIES VAN EEN ACHTERBUURT

door Kees de Bree

Terwijl de laatste hand werd gelegd aan Fritz the Cat, de eerste tekenfilm voor boven de 18, werden er koortsachtig plannen gemaakt voor een tweede film. Dat Fritz the Cat zo'n overweldigend sukses zou hebheb, konden de makers Ralph Bakshi en Steve Krantz toen nog niet vermoeden. Hun gedachten gingen in eerste instantie uit naar een 2e Fritz the Cat film. Robert Crumb, de tekenaar van de stripfiguur, die, voordat de film voltooid was, al enkele gedeeltes gezien had, wilde echter niets met de film te maken hebben. Hij was zelfs zo misnoegd dat hij via een advokaat probeerde zijn naam uit de film te laten verwijderen. Het effekt was natuurlijk averechts. De film werd een topper en Crumb's naam was op ieders lippen.

VIJANDIG

Crumb had in zijn strip intussen voorgoed afscheid genomen van Fritz door hem te laten vermoorden. Zijn houding t.o.v. Bakshi en Krantz was zo vijandig dat het tweetal het idee van een nieuwe Fritz-film maar liét schieten. Het is beslist niet zo gek als het wel lijkt dat Crumb woedend was. Door het krappe budget en de korte tijd waarin Bakshi de film moest maken, had hij soms hele dialogen uit de Fritz-strips volledig overgenomen. Nu zou dit voor Crumb niet het grootste bezwaar geweest zijn, ware het niet dat Bakshi de dialogen had gepikt uit strips die met een tussentijd van enkele jaren gemaakt waren. Omdat Crumb in zijn strips altijd de maatschappij van dat ogenblik waarin hij die tekent, laat zien, is het te begrijpen dat er in de afzonderlijke strips volslagen verschillende fases van Crumb's gevoelsleven zijn weergegeven. In de film is hier helemaal geen rekening meegehouden. Toch doet dit niets af aan het feit dat Fritz the Cat op drastische wijze heeft gebroken met alle konventies op tekenfilmgebied, daarmee het pad effenend voor een totaal nieuwe aanpak. Voor mij is Fritz the Cat dan ook het derde, echt grote hoogtepunt uit de historie van de tekenfilm. De andere twee zijn: de eerste tekenfilm (1906) en de eerste avondvullende tekenfilm uit 1937, Disney's Sneeuwwitje. Nadat het Fritz-plan terzijde was geschoven, kwam het plan op tafel om een rock-versie te maken van de klassieke tekenfilm 'Fantasia'. Daar het gebrek aan geld nog nijpend was (Fritz was nog niet in roulatie) en de geldschieters er geen brood in zagen, kwam Bakshi met het plan om het boek 'Last Exit to Brooklyn' van Hubert Selby Jr. te verfilmen. Een boek dat in de kranten was ontvangen met kritieken als: '... a vision of hell so stern that it cannot be chuckled or raged aside ' (N.Y. Times) en 'The characters are the poor and the perverted...The themes are sex and violence. Selby's ear for dialog is superb, and his style has the clean economy of a battering ram. This is art, not scatology.' (Chicago Sun-Times). Daar de nieuwe regels betreffende pornografie, die in juni 1973 door het Supreme Court zijn opgesteld, al min of meer wereldkundig waren, zag men ook van 'Last Exit' af. Dat is bij nader inzien niet zo'n ramp als je bedenkt dat het boek een soort kruising is tussen een novelle en een bundel korte verhalen, waarvan de karakterbeschrijving het sterkste punt is. En dat was in Fritz the Cat nu juist het zwakste punt van Bakshi. Tenslotte besloot Bakshi het verhaal voor de 2e film maar zelf te schrijven. Het resultaat is te zien in Heavy Traffic waarin de gebruikelijke tekenfilmdieren plaats hebben gemaakt voor karikaturaal getekende mensen. In Amerika en in Frankrijk heeft de film weer evenveel opschudding veroorzaakt als Fritz the Cat. Ook Heavy Traffic wordt pornografisch, obsceen, godslasterlijk en racistisch genoemd. In Nederland, die verwonderlijke enclave van verdraagzaamheid met voorbehoud, is de film spontaan en hartelijk onthaald. Zelfs de filmkeuring heeft geen enkel protest laten horen.

Carol en Michael

KOLLAGE

Met Heavy Traffic geeft Bakshi een haast biografische schildering van Brooklyns achterbuurt waar hij zelf is opgegroeid. De film is een soort kollage van live-action, tekenfilm, vloeiende kleuren, flitsen van oude en nieuwe films etc. Heavy Traffic begint met beelden van de akteur Joseph Kaufman die in een flipperhal verhit en verbeten staat te flipperen. De kamera is gericht op de fel gekleurde flipperkast, de glimmende stalen kogel die tussen de rubberen banden en tinkelende bellen heen en weer flitst en de in hoog tempo aantikkende teller. Deze beelden lopen door de hele film heen (in Frankrijk heet de film ook Flipper City) evenals de neon-reklames, de lange stroom Amerikaanse super-limousines bij avond en de achtergrondbeelden van New York. Hierdoor is de film meer een impressie van een wereldstad zoals een schilder het zou kunnen weergeven dan een tekenfilm met een verhaal dat speelt in een wereldstad. Nadat Joseph Kaufman uit het beeld is verdwenen, gaat de tekenfilm van start. Om even een indruk te geven hoe het in een stad als New York toegaat, krijgen we achter elkaar een aantal gewelddadige scenes te zien waarbij mensen beroofd, gemolesteerd en verkracht worden. Hierna krijgen we een wat rustiger beeld. Ergens op een zolderkamertje in een armoedige buurt zit de jonge tekenaar Michael Corleone aan zijn strip te werken. Hij is de zoon van een hoerige joodse moeder en een uitgezakte Italiaanse vader die, ondankz zijn uitvoerige relaties met een blond hoertje, latent homo seksueel blijkt te zijn. Vader en moeder staan elkaar konstant naar het leven. Om het geheel nog bonter te maken, wordt het sensuele negerinnetje Carol de vriendin van de 'maagdelijke' Michael. Na haar ontslag bij de kroeg waar zij als barmeisje werkzaam was, trekt ze bij Michael in. Dit tot grote schrik van Michael's vader Angie die weet dat zijn opdrachtgever, the slob father alles wat zwart is haat en wel eens represaillemaatregelen zou kunnen treffen. Michael probeert intussen zijn strip te verkopen. Hij gaat naar het ziekenhuis waar een op sterven liggende oude man (de personifikatie van de censuur, een goede bekende van Bakshi) ligt die Michael hartelijk welkom heet en zegt dat hij 'waar talent op mijlen afstand herkent.' Hij overlijdt echter ogenblikkelijk na het zien van Michaels 'blasfemische' strip waarin een man met een lange baard die in de hemel woont, door een kledderig misbaksel (overschot van een vervuilde wereld) wordt verzocht om met het enige nog overgebleven menselijk wezen, een klein mooi

meisje te neuken. Als de man met de baard dit doet, schenkt het meisje hem een zoon. Iets groter geworden, schiet dit kindeke zijn vader dood. 'Don't believe in Jezus', nietwaar. 'Just believe in me, that's reality.'

KNIPOOG

Carol stelt Michael voor om naar California te gaan waar een betere markt is voor strips. Michael weigert: 'Ik blijf in New York, want daar zijn mijn vrienden.' Met deze woorden geeft Bakshi een steek onder water aan het adres van Crumb. Het wordt in de film verder niet ekspliciet gemaakt maar het is in Amerika zo dat iedere gemeente of staat zelf mag bepalen wat al dan niet obsceen is. In New York is de censuur bijv. strenger dan in San Francisco (waar Crumb woont) en waar de undergroundstrips dus volgens Bakshi helemaal niet meer voor de 'underground' getekend worden. Daarom laat Bakshi zijn tekenfilmheld ook in New York waar nog enigszins te vechten valt en hij laat hem niet naar San Francisco gaan waar toch alles mag. Als Carol antwoordt: 'Die mooie vrienden van je, die kopen je strips niet eens', is dit een verwijzing naar het feit dat de verkoop van undergroundstrips maar liefst met 50% gedaald is. Michael geld op zak lopen Michael en Carol huiswaarts. Onderweg wordt Michael doodgeschoten door een door zijn vader gehuurde moordenaar, een klein bonkerig kereltje (persiflage op Popeye) met voeten die vastgebonden zijn op een plankje met wieltjes, die toevalligerwijs in de tijd dat Carol barjuffrouw was, verliefd op haar was en die zijn rivaal Michael dus graag vermoordt. De manier waarop Michael sterft, gebeurt met een duidelijke knipoog naar 'The Wild Bunch'. Op het moment dat de kogel zijn voorhoofd binnendringt, zie je in slow motion, terwijl de kamera heel langzaam inzoomt, de schedel van Michael uit elkaar barsten en de stukken in het rond vliegen. Direkt daarna een flits van de flippermachine die op TILT slaat. Bakshi heeft meer grapjes en technieken uit de 'gewone' speelfilm overgenomen. Ook refereert hij veel aan andere films. Michael's achternaam Corleone bijvoorbeeld is gemakkelijk te herkennen als de familienaam uit 'The Godfather'. Als er in Heavy Traffic dan ook nog een in smoking geklede 'slob father' voorkomt en in Michael's ouderlijk huis een foto van Marlon Brando (de hoofdrolspeler uit die film) aan de muur hangt, is de verwijzing zonneklaar. Er hangt trouwens ook nog die fraaie naaktfoto van Marilyn Monroe uit Playboy aan de muur. Als Michael in een theater naar een film zit te kijken, blijkt dit een oude film te zijn van Clark Gable en Jean Harlow. Zelf heeft Michael met zijn bolhoed, zijn grote ogen en zijn aparte manier van lopen opvallend veel weg van Malcolm McDowell de hardhandige knaap uit 'Clockwork Orange' terwijl zijn kaaklijn de karikaturale weergave is van die van Bakshi. Terwijl er dus in de film gestoeid wordt met allerlei beroemdheden zal de kijker met een geoefend oor horen dat voor het muzikale sausje ook geen kleine jongens zijn aangetrokken. Zo zijn bijv. te horen: Sergio Mendez & Brasil '66, Chuck Berry, The Dave Brubeck Quartet en The Isley Brothers. Evenals bij Fritz the Cat is de geluidsband weer één van de sterkste punten doordat bij iedere situatieschets authentieke geluiden en stemmen zijn opgenomen. Dit heeft Bakshi vooral enig speurwerk gekost bij het zoeken naar een vrouw die de juiste stem had voor de in de tekenfilm optredende, wanstaltige vrouw die Michael de eerste grepen van het seksueel verkeer bijbrengt. Ze is een kakelende, bonbons verslindende hoer maar 'er is geen betere manier om het te leren dan van een echte Italiaanse momma' zegt pa Angie. Na de dood van Michael eindigt de film met een soort rekonstruktie in live-action. We zien de akteur Kaufman in de flipperhal zijn op TILT staande flipperkast in elkaar trappen waarna hij de straat oploopt. En kijk daar in de verte staat een negerinnetje dat zojuist als barjuffrouw is ontslagen, woest naar haar eks-baas te schreeuwen. De jongen en het meisje maken kennis en ...ja, de rest kennen we al. De cirkel is rond. De illusie wordt werkelijkheid. De tekenfilm heeft zich een nieuw soort beeldspraak eigen gemaakt.

Drie lieverdjes

'...er is geen betere manier om het te leren dan van een echte Italiaanse momma'

en Carol proberen op een andere manier aan geld te komen. Carol soliciteert in een danshuis waar zij $ 1,25 verdient. Zij moet met een oude kerel (Fred Astaire???) dansen. Voordat zij zich op de vloer begeven, tilt Carol luchtig haar rok op. Met een vaste tekenaarshand staat op haar minuskule slipje geschreven: 'Gonna take a sentimental journey?' De oude baas doet een paar passen en sterft dan in Carol's armen van geilheid. Daar ook deze manier van geld verdienen niet erg lukratief is gebleken, wordt Michael de pooier van Carol. Zij lokt een rijke vent mee en op het ogenblik dat deze werkelijk tot daden wil overgaan, komt Michael binnen en slaat de kerel dood. Met een dik pak

ACHTERBUURT

Het hele verhaal speelt temidden van hoeren, tweederangs theaters, travestieten, pornofotografen, gangsters, zwervers, mietjes, kapitalisten, stakende havenarbeiders, onderdrukte negers, Puerto Ricanen etc. Het is de wereld waarin Bakshi is opgegroeid en die hij van haver tot gort kent. Voor mij is het zonder meer daaraan te danken dat Heavy Traffic wat inhoud betreft een grotere eenheid is dan Fritz the Cat. In deze film vertolkt hij zijn eigen gevoels- en ervaringswereld en in Fritz de uiteenlopende gevoelens van Crumb. Het is nu de rake satire van Bakshi die de heilige huisjes omverschopt (er blijft er niet één over eind) en niet de gekunstelde revolutie van Fritz.
Ik vind het alleen jammer dat de vorm niet net zo goed is als de inhoud. Verschillende faktoren buiten Bakshi's schuld om hebben hieraan meegewerkt. Het budget dat uitgetrokken was, lag beneden de miljoen dollars en dat is verrekt weinig voor een lange tekenfilm. Tijd is geld en daarom moest er in een razend tempo gewerkt worden, waardoor verschillende uiterst noodzakelijke produktiefases zijn overgeslagen. Ook het feit dat een gedeelte van de tekenfilm door animators in New York (waar geen enkele tekenfilm-traditie is), is gemaakt en de rest in California waar Bakshi kon kiezen uit een groot aantal geroutineerde, werkeloze tekenaars, is de vorm niet ten goede gekomen. Sommige gedeeltes zijn erg soepel geanimeerd, terwijl er andere gedeeltes in de film aan te wijzen zijn waarin de figuren zich uiterst houterig bewegen. Dat dit werken in verschillende steden niet ideaal is, besefte Bakshi maar al te goed. Nog tijdens het vervaardigen van Heavy Traffic besloot hij zijn volgende film geheel zelfstandig te maken. Toen Steve Krantz dit hoorde, sloot hij ogenblikkelijk de studio's zodat de volgende dag een aantal tekenaars voor een gesloten deur kwam. Het duurde dagen en het kostte handen vol geld, voordat Bakshi en Krantz zich zodanig hadden verzoend dat het werk weer door kon gaan. Al met al is Heavy Traffic de tweede maar tevens laatste suksesvolle lange tekenfilm van het duo dat meer dan vijf jaar heeft samengewerkt. Bakshi heeft inmiddels al bijna zijn derde tekenfilm 'Coonskin' voltooid met een bezetting die uitsluitend bestaat uit negers. Deze onvermoeibaar doorwerkende regisseur/producer/animator is voorlopig de enige die op de door hemzelf ingeslagen weg kan voortgaan. Tot nu toe heeft niemand aangetoond ook maar iets in die richting te kunnen maken. Als ik een goede raad mag geven, ga Heavy Traffic dan gauw zien, anders komt u later tot de ontdekking dat u de ontwikkeling van een unick stuk tekenfilm geschiedenis gemist hebt.

STRIPWINKEL
drukwerk

een nieuwe
BEDEVAARTPLAATS
voor
STRIPFANATEN

*

MIDDAG
en
AVOND
OPEN

di t/m za
13.00–22.00uur

MAURITSKADE 113
amsterdam oost

panda
frederikstraat 151
den haag
070-461637
geopend:
dagelijks
van twaalf
tot zes
zaterdags
van tien
tot zes
panda

FALATOFF

is nu bij Stripschrift te bestellen!
Abonnementsprijs voor 6 nrs. (18/19 t/m 28/29)
is voor deze maand nog f.14,-. Na 1 februari
f.18,-.
Album nr.1 (400 blz.) kost nog steeds f.17,25
(inkl. porto).
Dit album + nr.14/15 en 16/17: f.22,25.
Giro 3086024 tnv Sandra Griffioen-Boes, dr.
Junghuhnstraat 33, Rijswijk zh.

zeer gevarieerde
strip
verzameling
aangeboden!
010- 13 58 43

23 februari
ruilbeurs in zwolle

zie pag.33

De redaktie behoudt zich het recht voor, brieven van lezers in verkorte vorm te publiceren.

Mijne Heren,

In het laatste nummer van Stripschrift (nr. 59/60) drukt u op de middenpagina af, zonder de tekenaar te vermelden, noch credit te geven aan de uitgave welke de tekening publiceerde, (!!): De 'Disneyland Orgy' tekening. Deze tekening is speciaal gemaakt voor Paul Krassner's 'Realist', alwaar het in gepubliceerd werd in nr. 74, mei 1967. 'Realist': RFP-import in 1966 t/m 1970. Herdruk poster (Realist product). De tekenaar is Wallace Wood. In hetzelfde nummer plaatst u een foto van Carl Barks (bij het artikel over Barks door Daan Jippes) én een oude Barks tekening uit 1934...weer 'vergeet' u credit te geven aan uw bronnen: de foto van Barks + de tekening komen nl uit:The Berkeley Con Program Book (copyright 1973), een boekje welke een alleenvertegenwoordiging is van RFP Int. (import), en verkrijgbaar is voor f. 7,50.

Hopelijk bent u in staat deze informatie te verwerken,

R. Olaf Stoop, Amsterdam.

Antwoord: Het zij bij deze vermeld; wij maken iemand graag gelukkig.

★

In het vorig nummer van Stripschrift werd de brief gepubliceerd die Hans Bijman stuurde naar de Standaard Uitgeverij in Antwerpen naar aanleiding van de sticker-wedstrijd.
Hans Bijman ontving inmiddels onderstaande brief van Standaard:

Uw brief van 11 december, die in de drukte van het eindejaar even heeft moeten wachten, heeft ons erg geschokt.
De Suske en Wiske wedstrijd was opgezet met de beste bedoelingen, maar hij bleek moeilijker uitvoerbaar dan wij hadden verwacht. Er waren meer dan 1.000.000 stickers in omloop en wij meenden dat door ruiling iedere Suske en Wiske-fan de nodige stickers zou kunnen vinden.
Tot troost delen wij u overigens mede dat uw deelnemingsformulier werd aanvaard.

Standaard Uitgeverij

Geachte redaktie,

Enige grieven over Stripschrift nr.61. De montage en/of de films waren slecht afgewerkt, de foto's niet gerasterd (?), zwarte partijen kwamen niet door of waren uitgelopen en er zaten grijze vegen over de pagina's. Ik hoop dat Kommiks b.v. in 't vervolg beter op de kwaliteit let, iets waar Stripschrift qua lay out, logo's en drukwerk altijd garant voor stond.
Dan een stukje verbazing over de redaktie. Het eerst lezen van het artikeltje over Maroto en daarna het stukje over Marc Smeets deed me perpleks staan. De kritiek op Maroto was zonder meer terecht, maar de promotion van Marc Smeets zonder meer onterecht. Ik verwacht nl. nog wel een beetje objektieve berichtgeving en geen hoogdravend gezijk als: 'de dichter onder de striptekenaars' en 'To know him is to love him'. Marc Smeets tekent volgens mij Kuifje na, al weet die 't materiaal aardiger te gebruiken. Harry Buckinx heeft waarschijnlijk invloed op 'm, als zijnde huisgenoot (zie S.61) en stijlgenoot (zie Vrije Geluiden), bovendien bedienen zij beiden zich van 't zelfde taalgebruik. Smeets beweert invloeden van McKay te hebben, wat ik betwijfel; terwijl Buckinx wel duidelijk invloeden van McKay heeft (zie S.27/28). Smeets verdiende (in iets mindere mate) dezelfde behandeling als Maroto, of was die pagina van Evert een advertentie?
Ik heb zojuist met een hand voor de ogen m'n lidmaatschap verlengd.

Ernst Kloek, Soest.

★

Beste redaktie,

Ik zit met een probleempje: ik heb namelijk een Ketelbinkieverhaal en ik wil graag weten waar het vandaan komt. Het heet 'Ketelbinkie en het Kattenvrouwtje'. De afleveringen zijn op krantenpapier in kleur gedrukt. Iedere aflevering heeft z'n eigen kleur, zo bijv. zwart, paars, bruin, oranje, groen, blauw en rood. De afleveringen zijn genummerd van i-1 t/m i-15. Welke lezer brengt uitkomst.

Carlo Nijmeijer, Zwolle.

EN ZO WERD KETELBINKIE DAGBLAD-DIRECTEUR! EN HET WERK BEGON...
..DUIZEND ROLLEN PAPIER EN HONDERD LITER DRUK-INKT.. JA... DADELIJK BE-ZORGEN!

Geachte redaktie,

Reagerend op Stripschrift nummer 61 moet me toch wel een stuk teleurstelling van het hart: dat de redaktie bij haar eerste pogingen tot zelfstandigheid (en onafhankelijkheid) een niet zo sterk nummer van haar persje laat glijden is vergeeflijk. Bijna alle eerste nummers zijn niet zo best. Maar dat zij een artikel opneemt, dat getuigt van zoveel onbegrip over het strip maken als dat over Esteban de Maroto, doet de waarde van Stripschrift toch wel dalen naar een bedenkelijk peil. De praktijken van Maroto die hem als zeer kwalijk worden aangewreven, zijn een dagelijkse gang van zaken bij striptekenaars, ook de grootsten. Ik zegt niet dat alle striptekenaars elkaar natekenen, maar het gebruik van foto's bij het overnemen van standen en dekors is werkelijk niets bijzonders en ook niet kwalijk. Weet Stripschrift dan niet, dat een stripverhaal bestaat uit een opeenvolging van duidelijk herkenbare 'hieroglyphen', die ontstaan volgens geëikte patronen en voorbeelden. We weten allemaal wat er gebeurt met strips die zo hoog nodig op alle gebieden originee willen zijn. Ze worden niet gelezen, niet omdat 'dat publiek' zo stom is, zoals wel wordt beweerd, maar omdat de stripmaker plotseling het algemeen bekende alfabet overboord heeft gezet. Verder schijnt het, dat je als Spanjaard niet mag behoren tot een 'Spaanse school'.

We zijn nu gelukkig zo ver dat je een Nederlandse strip op drie kilometer afstand kan herkennen. met de Spanjaarden was dit al tientallen jaren het geval. Zij kunnen zich in ieder geval wat lay out betreft eksperimenten veroorloven, terwijl wij blij mogen zijn als nu eindelijk eens wat in het buitenland verkocht wordt. Laten we als stripproducerend land met nauwelijks enige naturalistische traditie -gelukkig hebben we de onvergelijkelijke Kresse nog - oppassen met dit soort kritieken. Maroto schept in zijn strips sferen, die me werkelijk doen huiveren. Dáár gaat het om. Al bereikt hij dat met aan elkaar geplakte plaatjes van de strippagina van de Telegraaf! Maar gelukkig is Maroto een onvergelijkbaar knappe tekenaar die niet naast zijn schoenen loopt, maar gewoon ambachtelijk is gebleven. Van mij mag ie nog vele jaren zo door gaan. Ik smul ervan!
Ik hoop dan ook dat deze kritiek ertoe heeft bijgedragen dat we nog veel van Maroto in Stripschrift mogen zien, dat zal zeker een positieve bijdrage zijn tot een groter sukses van uw blad.

Frans Buissink,
hoofdredakteur Pep en Sjors

Antwoord van de schrijver:
Dat tekenaars gebruik maken van fotografie is mij welzeker bekend, maar ik denk dan aan foto's van, zoals u al opmerkt, standen en dekors en niet aan regelrechte fotokopiën van bestaande striptekeningen. Dat u moet huiveren van de sferen die Maroto schept in zijn strips kan ik me best indenken en u zult niet de enige zijn. Ik belet u dat ook niet.
Ik vraag me wel af sinds wanneer het konstateren van feiten moet getuigen van onbegrip over het stripmaken.
Wanneer Esteban Maroto een prijs krijgt als meest originele tekenaar en ik zie dan tekeningen zoals afgedrukt in Stripschrift nr.61, dan moet ik huiveren en ik hoop dat u op uw beurt mij dat niet zult beletten.

Wie maakt voor mij een betere tekening? Onderwerp: een gezelschap (ook dames!) gewikkeld in een hevige diskussie. Wie?

Het is voor publikatie in het (gratis) blad 'Spellingvereenvoudiging'.
Voor: 'Tie of Friendship', postbus 7, Eadhoevedorp-1132.

STRIPSCHRIFT 61

Door verschillende faktoren: tijdnood, technische mankementen in de drukkerij enz., is het eerste nummer van Stripschrift kwa uitvoering zeker niet dat geworden wat wij er zeker van gehoopt hadden. Niemand was meer teleurgesteld over het resultaat dan wij. Maar alle begin is moeilijk. Met Stripschrift nr.62 maken wij hopelijk een en ander weer goed.

De uitgeefster.

Deze rubriek staat onder redaktie van Kees de Bree, Kinkerstraat 59'''', Amsterdam.

AMSTERDAM BOEK

Pas uit: Asterix en de lauwerkrans van Caesar, door Goscinny en Uderzo. Bekend genoeg zou ik zo zeggen, alleen de prijs is misschien iets omhoog gegaan, f.3,95.Ook bij Amsterdam Boek verkrijgbaar, ja daar gaan we dan weer: Zorro 3: 'Nieuwe flitsende avonturen van de machtige Zorro, beschermer van zwakken en schrik van boeven en ander gespuis. Een strip om bang van te worden'. Dit laatste grijpt mij zeer aan. Eindelijk geeft de uitgeverij het dus toe: '...een strip om bang van te worden'. Heerlijk. Ik was al bang dat mijn kommentaar op de nieuwste Zorro-uitgaven een soort feuilleton begonnen te vormen. Dankzij deze onderdanige bekentenis van A'dam Boek kan ik mij in het vervolg van kommentaar onthouden. Wat een weelde. Alvorens vreugdetranen mij het schrijven beletten snel de mededeling dat Zorro even duur is als Asterix.

FLASHBACKS

DYNAPUBS is een Amerikaanse fan-uitgeverij, die een indrukwekkend repertoire op de markt brengt. Naast het 2-wekelijkse blad 'The Buyer's Guide for Comic Fandom' en het zeer populaire 'Vintage Funnies' (weekblad met allerlei Golden Age-comics) is deze uitgever nu ook begonnen aan een reeks herdrukken van zeldzame comicbooks. Als eerste is 'Daredevil Battles Hitler nr.1' verschenen (uit 1941) en 19 andere titels zullen daar in snel tempo op volgen. Elk deel telt 68 pag. (want zo dik waren de stripboekjes toen nog' en kost $ 3,-. Verscheidene van de nog komende titels zien er erg interessant uit: werk van oa Eisner, Kirby en Wolverton zit eronder; first appearances en stokouwe avonturen van verscheidene legendarische comicheroes...enfin, wie er meer over wil weten kan het beste de Real Free Press om inlichtingen verzoeken; de RFP heeft nl. de alleenvertegenwoordiging van al het Dynapubs-materiaal.

FRAZETTA

Iets kleiner, maar verder wel eender uitgevoerd als zijn 'EC Portfolio's', heeft Russ Cochran nu ook 2 van die speciale artuitgaven gewijd aan Frank Frazetta. Vanzelfsprekend doen de scherpe zwart-wit platen het prachtig op dat loodzware papier, maar men moet er dan ook wel f.45,- (RFP-prijs) voor neertellen. Titels van de boeken: 'Untamed Love' en 'Thunda, King of the Congo'; allebei met herdrukte, sterk vergrote strips uit de jaren '50. (Noot: Eventuele zelfimport, indien mogelijk en met alle risiko's van dien, zou op $10,- per deel komen; eksklusief dan).

SMURFEN

Ondanks de schaarste, snelheidsbeperkingen, distributie en autovrije zondagen gaat de BP rustig door met het uitbrengen van nieuwe smurfen.
Half februari verschijnt bij de welbekende BP-pompen de trim-(sterke)smurf. Dit is de 20e smurf die door deze benzinemaatschappij uitgebracht wordt.
Diegenen onder de lezers van Stripschrift die hun serie willen kompleteren, kunnen -zolang de voorraad strekt - kontakt opnemen met mevrouw Merx van de BP. Het adres is BP HM BV, afd. ASP, tav mevr. Merx, Frederiksplein 42, Amsterdam.

ERIC DE NOORMAN

Mooie boeken, die Tango-herdrukken van Eric de Noorman. De prijs van f.9,90 lijkt veel maar u moet bedenken dat u er 3 verhalen voor krijgt. Ook de druk is beslist fraai, al zitten er op bepaalde plaatjes op onverklaarbare wijze witte vlekken op wat hinderlijke plaatsen. In het boek 'De burcht van Myrkven'is de volgorde van de verhalen raar en onnodig door elkaar gegooid. Waar dat voor nodig is? In dit boek staan achtereenvolgens 'De Heer der Heruli' (verhaal 27 - in album deel 20), 'De burcht van Myrkven' (verhaal 26-album deel 19), 'Gunnar de Gevreesde' (verhaal 29-niet in album), 'De gebroken pijl' (verhaal 26a-niet in album). In boek 2 'De geschiedenis van Bor Kahn' zijn 3 albums herdrukt, namelijk: deel 21 'De jacht op het zwaard', deel 22 'Het pad der Verschrikking' en deel 23 'De weg der gedoemden'. Aanraders! N.B. 'De gebroken pijl' is alleen in een Vlaams album nr.31a verschenen.

GEBE

Zojuist verschenen in de serie Bête et Méchante het nieuwste album van Gébé. Titel: 'Reportages'. Prijs Ffr. 10. Een uitgave van Editions du Square (het adres van Charlie).

KUIFJE POCKET

De 3-maandelijks verschijnende Kuifje pocket, nr.3, is zojuist verschenen, In dit boekje van f.2,50 staat een lange strip van Rik Ringers en verder kortere strips als Robin Hoed, Sectie R, Rififi, Marc Kleester, Prosper, Benjamin èn De koene Ridder. De hoofdschotel is 'De woede der geesten' een roman met Toenga als hoofdfiguur. De tekst is van Jacques Acar en de spaarzame tekeningen zijn van Aidans. Een Lombard uitgave.

CISO

Het meer dan uitstekende tijdschrift of moet ik zeggen 'het Grote Herdrukblad' Ciso heeft in de maanden november en december achter elkaar 2 albums' uitgegeven, te weten Ciso 14 'Olaf Noord reist in de tijd' door Bert Bus. Het is het 3e Ciso science fictionnummer waarin een naar mijn smaak slechte keuze voor een herdruk is gemaakt. Olaf Noord is om een groot aantal redenen nou eenmaal geen bijzonder knappe, unieke of èruitspringende strip. Enfin we doen het er maar mee. Een levensbeschrijving en een bibliografie van Bert Bus (tekenaar van oa Archie, de man van staal, Huckleberry Finn, Woep en Wap etc.) is gemaakt door slecht schrijvende maar uitermate goed gedokumenteerde R.A.J. Zielschot. Ciso 15 wordt zonder bio- of bibliografie gepresenteerd, logisch, want Willy Vandersteen is al uitvoerig doorgelicht in Ciso 7. Ditmaal is het een herdruk geworden van een avontuur van Ridder Gloriant in 'De staalblauwe Boeddha'. Liefst 64 pagina's dik. Een uitstekende keuze. Dit moet u kopen. Prijs van een los Ciso nummer is f.4,95. Eveneens f.4,95 kost het Ciso Magazine dat, nu Danny de Laet is vertrokken, onder redaktie staat van oa de bij u zeer bekende R.Olaf Stoop, verder R.Zielschot en nog 4 à 5 mensen. De vormgeving van ene G.Mertens is rechtstreeks afgekeken van een ander bekend striptijdschrift in Nederland. maar dat is slechts het uiterlijk. De inhoud is aardig maar getuigt niet bepaald van een eenheid binnen de redaktie. Dat is natuurlijk niet verwonderlijk want een sterke persoonlijkheid als Olaf Stoop drukt nu eenmaal zijn stempel op het geheel. In dit nummer oa aandacht voor Witzend, de Franse Censuur, Bob de Moor en Mr.Barelli van wie een korte herdruk is opgenomen, Stripschrift, André Fernez (de 1e hoofdredakteur van Tintin), Undergroundcomix, en Vaughn Bodé. Ciso is een uitgave van Cees Coenders ofwel 'Brabantia Nostra', Vogelenzanglaan 3, Breda. Een abonnement is verreweg de beste oplossing. Bij Ciso krijgt u altijd kwaliteit voor uw geld. Hoe klinkt dat? Nee, dit is geen advertentie.

VALENTINA

Na het eerste door Real Free Press geimporteerde boek 'Valentina con gli Stivali' van tekenaar Guido Crepax is ook het 2e deel naar Nederland gehaald, 'Valentina nella Stufa'. Gebonden en wel met een geplastificeerde omslag. De prijs is evenals de Italiaanse taal vrij moeilijk voor de nuchtere Nederlander: f.35,-. Gelukkig is deze strip meer kijkwerk dan leeswerk, alleen die prijs hè. Eveneens voor vrij pittige prijzen, variërend tussen de 20 en 30 piek zijn de door RFP geimporteerde albums: Red Ryder and Little Beaver, een franstalige zwart-wit (ill.) herdruk van de door Fred Harman in 1936 getekende strip. Verder nog Tim Tyler's Luck door Lyman Young en Felix the Cat door Pat Sullivan met een van de oude, zeer mooie verhalen uit de Sunday Pages van 1938. Deze boekjes zijn in een beperkte oplage gedrukt voor 'vintage comics' art collectors only'. RFP heeft nog veel meer fraaie, veelbelovende en unieke titels. Vragen bij RFP, Oude Nieuwstraat 10, Amsterdam.

HERDRUKKEN

Mooie, franstalige herdrukken worden uitgegeven door Ran Tan Plan. Een kleine keuze: Félix door Tillieux (Bfr.180), Jungle Jim oftewel Jim la Jungle (Bfr. 260), Tim Tyler's Luck door Lyman Young deel 1 (100 Bfr.) en deel 2 (180 Bfr.), Les Aventures potagères du Concombre Masqué door Kalkus (Mandryka), met kleurenomslag 32 pag.(80 Bfr.),Drago door meestertekenaar Burne Hogarth 58 pag. met origineel werk uit de jaren 1945-46, (350 Bfr,) etc. Te bestellen door storting van het geld via een internationale bankcheque op rekening van André Leborgne, avenue Van Volxem 435,B-1060 Bruxelles, België.

KHENA

Gos (36 jaar) is bekend door strips als Steven Sterk en de Smurfen (samen met Peyo), tekende de eerste 2 verhalen van Natasja en nam Guus Slim over van M.Tillieux. Gos of eigenlijk Roland Goossens heeft nu een echt eigen stripfiguur Khena. Van dit jonge Peruaanse weesje is onlangs het 1e album 'De medaille van de Inca's' bij uitg. Dupuis verschenen. Dat science fiction goed in de markt ligt, blijkt uit het feit dat ook Khena in de wereld van de fiktie geplaatst wordt. Hij is een van de eersten die het wezen uit de vliegende schotel ziet en er onmiddelijk vriendschap mee sluit. Het is maar goed dat hij wees is, want van vreemde mannen mag je nooit snoepjes aanpakken of met ze mee gaan. Khena wel. Khena trekt samen met zijn bovenaardse vriend in een mini-schotel naar Peru, om het geheim rond de afkomst van Khena op te helderen. Daar begint de herrie pas goed. Prijs f.4,95.

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

LUCKY LUKE

Niet Lucky Luke maar zijn hond Rataplan is het figuur waar alles om draait in het pas bij uitgeverij Dargaud verschenen album 'De erfenis van Rataplan'. Dankzij een erfenis is Rataplan eigenaar van een hotel én miljonair geworden. Het is logisch dat er een wilde jacht op de brave hond wordt ingezet door de Daltons daar er in het testament is opgenomen dat bij geval van overlijden de hele erfenis aan Joe Dalton toekomt. Gelukkig is vriend Lucky Luke er nog die Rataplan beschermt.

FANZINES & MAGAZINES

RAN TAN PLAN nr.29: een artikel (met fraaie illustraties) over de tekenaars van auto's waarbij vooral Greg aan het woord (sorry, aan het tekenen) is, vervolgens maar liefst 19 pagina's met paginagrote tekeningen van een groot aantal superbekende sf-tekenaars bijv.: Jeff Jones, F. Brunner, Gray Morrow, Kenneth Smith, Mike Kaluta, Reed Crandall, Mike Royer, Bruce Jones, Stanley Pitt, Steve Harper, Neal Adams, en Wallace Wood. Prachtige vrouwentekeningen uit de bekende sf-verhalen. Heb ik in de haast Al Williamson, Frank Frazetta, Esteban Maroto nog vergeten. De tekeningen zijn in Amerika gebundeld in een boek van 5 dollars (met porto 6), 'Heritage' getiteld. Uitgevers zijn Doug Murray en Richard Garrison. P.O. Box 721, Forest Park, Georgia 30050, USA. Maar dit terzijde. In Ran Tan Plan staat verder de 5e aflevering van de geschiedenis van het blad 'Tintin', een artikel over de tekenaar George Metzger en een interview met hem waarbij een 14 pag. tellende strip van deze tekenaar is opgenomen. Bij dit nummer is een 12 pag. dun, geoffset, foldertje gevoegd waarin alle nieuwe bladen worden besproken, manifestaties en hun data worden vermeld, in de verschillende landen, en een speciale aanbiedingslijst met strips. Grafisch gezien kan alleen het Franse Phenix een beetje in de buurt komen van dit perfekt gedrukte tijdschrift. Daarbij vergeleken is Stripschrift een wegwerpprodukt. Prijs per stuk van Europa's mooiste: Bfr. 95 (om en nabij de f.7,-). Te bestellen bij: André Leborgne, avenue Van Volxem 435, 1060 Bruxelles, België.

CHARLIE nr.60 (januari 1974): In dit nummer de nieuwe strip 'Fosdyke Saga' door Bill Tidy, strips van Feiffer en Reiser, 'Andy Capp' door Smythe, 'B.C.' door Johnny Hart, 'Peanuts' door Schulz, en ditmaal als middenmoot een niet te versmaden aantal full colour pagina's vol mooie wulpse vrouwspersonen, waarschijnlijk ietsje te dik om het oog van een modefotograaf te strelen, maar voor alle andere 'in de vrouwelijke anatomie geinteresseerde' mannen een lust. U snapt het al, de strip is getekend door G. Pichard, de tekenaar van Paulette. Voor dit verhaal 'Les Manufacturées' is het scenario geschreven door C. Faraldo. Dat verder de strips Dick Tracy, Krazy Kat en iets van Jacovitti is opgenomen, hoeft al niet eens meer vermeld te worden om zo snel mogelijk dit nummer te bestellen. Prijs Ffr. 5,-. Een uitgave van Editions du Square, 10, rue des Trois-Portes, Paris 5e, France.

SJORS. Langzaam maar zeker is de inhoud van het stripweekblad Sjors aan het veranderen. De redaktie valt steeds meer terug op strips die ook in de weekbladen Robbedoes en Kuifje verschijnen. Zo vinden we in de Sjors van dit ogenblik oa: 'Guust' door Franquin, 'Natasja' door F. Walthéry, een recent verhaal van dit pittig, rondborstige type dat nu eindelijk niet meer die eeuwige stewardessenhandschoenen draagt zoals dat in de eerste verhalen het geval was. Dit avontuur heet 'Het ijzeren geheugen' naar een roman van E. Borgers. Verder nog 'Baardmans en de Kale' in 'Stomp in het Louvre', 'Corentin' door Paul Cuvelier en 'Bas en Boef' (Bollie en Billie) door Roba. Zou uitgeverij Oberon bewust zoeken naar een nieuwe formule eventueel zelfs naar een nieuw soort blad nu de belangstelling voor het blad Pep wat aan het minderen is? Sjors zal het weten!

ALFRED is een Frans bulletin waarin maandelijks een kort overzicht wordt gegeven van de inhoud van alle (nou ja!) pas verschenen magazines en fanzines. Het merendeel betreft natuurlijk de Franse stripbladen maar ook buitenlandse fanzines, voor zover die bij de redaktie binnenkomen, worden vermeld. Als u goed op de hoogte wilt blijven, schrijven aan Alfred, bulletin mensuel de la S.F.B.D., 39, rue de Jussieu - 75005 Paris, France.

CURIOSITY nr.6: Eén van de fraaiste Belgische magazines. Ook ditmaal boordevol unieke herdrukken, oa.: 'La turquoise bleue' een avontuur van Félix door Maurice Tillieux, 'Jeunes ailes', een zeer oud verhaal van Blondin et Cirage (Blondie en Blinkie) door de briljante tekenaar Jijé, 'Atomas' van René Pellos. Verder een aantal strips van pas beginnende tekenaars als Benn, Arnold, Gust, Campos en tot slot 'La montagne d'émeraude' van Sirius. Het 2-maandelijks verschijnende Curiosity (goed gedrukt, 68 pagina's dik) is voor 12 Ffr. te bestellen bij Curiosity, 133 Chaussée de Louvain -1030 Brussel, België.

SORRY. Nummer 8 van dit Italiaanse blad bevat onnoemelijk veel bekende strips als 'Hypocrite' van Forest, 'Anita' door Crepax etc. Verder strips van Marcel Gotlib, Saunders en Mc Williams 'Dateline:Danger' (in ons land 'de reporters') en van Guido Buzzelli (een undergroundstrip die even bizar is als het werk van Buzzelli in het blad Charlie). Verder artikelen: 'Comics made in England', 'Hong Kong' (de griezelfilm) en een artikel over Blueberry van Giraud. Het meest opvallende is echter de strip 'Perdita' van niemand minder dan Maz, de bekende schepper van Dick Bos, oftewel Alfred Mazure. In deze strip worden de avonturen van een meisje verhaald wier kleren onophoudelijk door vreemde situaties en vreemde mannen van haar lichaam worden getrokken. Het is dat het meisje zwartharig is anders zou het zo de sekretaresse Sheila van Dick Bos kunnen zijn. In nummer 9 behalve de bekende strips ook de strip 'Il ricattatore' door Alex Raymond, artikelen over Annecy en over de auteur Breccia en het uit een Amerikaans blad overgenomen artikel 'Russel in Komikland'. Voornamelijk strips en weinig tekst. In nummer 10 weer de gebruikelijke strips en artikelen over de tekenares Beatrix Potter, stripdagen, nieuws over tijdschriften, de tekenfilm in Italië, en verder als nieuwe strip Rip Kirby door J. Prentice, en de strip die ik nog ben vergeten te vermelden maar die in elk nummer voorkomt 'Ugaki' door Robert Gigi. Een uitstekend blad. Prijs 500 lires. Te bestellen bij: Sorry, via L. Cavaleri, 5 - 20147 - Milano - Italia.

Pep nr.7 (1974) draait geheel om de bekende striptekenaar Hans Kresse. In dit nummer een uitgebreid interview met Kresse waarbij de nodige illustraties uit zijn werk. Ook het nieuwe avontuur van Eric de Noorman's zoon Erwin gaat van start in 'Erwin, de ware koning'. Erwin en zijn vrouw Ingrid staan ook op de uithaler van dit nummer. Prijs f.0,90.

HAGA nr.9 bevat een overzicht van de beste binnen- en buitenlandse magazines, een 'Dossier Mickey', een Disney biografie ter gelegenheid van het 50-jarig bestaan van de Disney Studio's, foto's van oude Mickey Mouse-films, een oude M. Mouse strip-pagina, een artikel over het Mickey weekblad, een prachtige pagina waarop een modelsheet van Pluto is afgedrukt, een artikel over tekenfilms, enkele korte amateurstrips en nog de strip 'Les Aventures de monsieur Haga'. Prijs van dit goede blad dat tweemaandelijks verschijnt Ffr.4,-. Te bestellen bij Haga, 25, rue Homère - 31500 Toulouse, France.

COMIC MEDIA nr.10 presenteert een 'Spirit'-strip van Wil Eisner, het derde en laatste gedeelte van de Modesty Blaise stripserie en het eerste gedeelte van een andere strip die in afleveringen gaat verschijnen, namelijk 'The Seekers' waaraan een interview met de makers is toegevoegd. Comic Media is het belangrijkste en meest verkochte Engelse stripblad. Prijs 25p. Voor 4 nrs. is de prijs £ 1,-. Te bestellen bij Nick Landau, 10 Ladbroke Walk, London W11 3PW, England.

PHENIX nr.33: strips 'Anita' van Crepax, 'Mort Cinder' van Breccia, een nieuwe en bijzonder mooie strip 'Tupac Amura' door Vicente Alcazar, 'Vuzz' door Druillet, 'Ulysse' door Lob en Pichard. Een artikel over de strip 'The Little King' (natuurlijk rijkelijk geillustreerd), een artikel over de tekenfilm Heavy Traffic, een verslag van Lucca 9 met foto's van enkele tekenaars. Verder nog de gebruikelijke aflevering van de stripencyclopedie in opbouw. Prijs in Frankrijk Ffr.6,-. Te bestellen bij Dargaud-Editeur, 12, rue Blaise Pascal, 92201 Neuilly-sur-Seine, France. Als het even kan is dit een tijdschrift dat u zich moet aanschaffen. Het is Frankrijks beste magazine.

STRIPROFIEL nr.1 is een gestencild blaadje met als doel 'Door grotere verscheidenheid in stripdokumentatie kan de interesse groeien en als alles enigszins logisch verloopt, betekent onze verschijning een verbetering in de stripdokumentatie.' Nummer 1 bevat een korte nieuwsrubriek, een verminkt gesprek met Peter de Smet, een interview met Daan Jippes en een korte beschouwing van het weekblad Donald Duck. Niet al te origineel op het eerste gezicht. Uit- en afwerking (nog) slecht. Verkrijgbaar voor f.1,15 (75 ct. + 40 ct. porto) te storten op postgirorekening 2794739 tnv G.J. Aartsen, Bestevaerstraat 59, Assendelft. O ja, 16 pag. dik.

door Kees de Bree

NIEUWS EN LEUTERLUSSIES

horror
science fiction
comics
ned. strips
posters
grammofoonplaten

DRAIS lusthofstraat 74 rotterdam

tel:010-118947